

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ -- БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фах 702);
Претседник Савеза Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25.

Уређује Уређивачки одбор.

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25.

Лист излази око половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на Пошт. фах. бр. 702, Београд,
а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 102-95603291. — Канцеларија
Савеза Београд, Маршала Тита бр. 28.

Све рукописе, наруџбе, рекламације, претплату и све што се односи на лист
слати на адресу: Александар Ј. Петровић, Београд, Војводе Драгомира бр. 25.

За наредни број листа рукописе треба слати најдаље до 25 марта

САДРЖАЈ:

	Страна
1) В. Цизел: ЗНАЧАЈ ИЗБОРА ЗА НАРОДНУ СКУПШТИНУ — — — — —	65
2) Инж. М. Вернер: ДА ЛИ СМО НА ИСПРАВНОМ ПУТУ У СПЕЦИЈАЛИ- ЗИРАЊУ — — — — —	66
3) Бор. Ст. Мрђа: СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ — — — — —	68
4) С. Остојић: ИЗ ИСТОРИЈЕ СРПСКЕ ПОШТЕ — — — — —	71
5) М. Стубица: ПУЉСКО ИЗДАЊЕ МАРАКА СА ПРЕТИСКОМ „ИСТРА“ — — — — —	73
6) Ал. Ј. Петровић: УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ — О ВОДОЗНАЦИМА — — — — —	74
7) Р. Бројер: ЈЕДАН ПОГЛЕД У НАЈВЕЋУ ФИЛАТЕЛЛИСТИЧКУ БИ- БЛИОТЕКУ — — — — —	78
8) М. С.: ОКУПАТОРСКО ИЗДАЊЕ МАРАКА ЗА КОСОВО — — — — —	79
9) Драг. М. Раичевић: РЕОРГАНИЗАЦИЈА ПОДРУЖНИЦЕ БЕОГРАД — — — — —	80
10) КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ — — — — —	82
11) НАШЕ МАРКЕ — — — — —	83
12) НАШЕ ЦЕЛИНЕ — — — — —	87
13) НОВЕ МАРКЕ — — — — —	87
14) ОМЛАДИНСКА СТРАНА — — — — —	89
15) ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА — — — — —	90
16) ИЗ ПОДРУЖНИЦА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ — — — — —	91
17) ИЗ НР МАКЕДОНИЈЕ — — — — —	94
18) ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ — — — — —	94
19) ИЗ НР ХРВАТСКЕ — — — — —	95
20) ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА — — — — —	96
21) БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА СФС — — — — —	96
22) РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА — — — — —	96

ЦЕНА ОВОГ БРОЈА ДИНАРА 15.—

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ
БЕОГРАД

ВЕЛИМИР ЦИЗЕЛ

Значај избора за Народну Скупштину

Налазећи се непосредно пред изборима за нову Народну скупштину осврнућемо се на досадашњи рад наше Народне скупштине и указати на значај претстојећих избора.

Наша Народна скупштина извршила је од 1945. године па до данас крупна историска дела. Прогласила је Југославију за Федеративну Народну Републику, усвојила је Устав, донела је низ закона о социјалном осигурању радника и службеника и њихових породица, спровела аграрну реформу, извршила национализацију трговине, индустрије, транспорта, банкарства итд. а кроз Закон о петогодишњем плану развита народне привреде, ставила је у службу народа огромна природна богатства наше земље.

На све стране подижу се гигантска индустријска предузећа. Ничу челичане, ливнице, ваљалнице, насеља, бродоградилшта, луке и отварају се нови рудници. Граде се жељезнице и путеви, тунели и бране, језера и канали, да се укроте снаге наших бујних река и претворе у силну покретачку снагу наше привреде.

Нове школе, домови културе, гимназије, универзитети и институти сведоче о напорима, који се чине на културно-просветном пољу.

Југославија претставља јединствен пример развијања праве социјалистичке демократије, што се огледа у раду народних одбора и у учешћу најширих народних слојева у органима народних власти и у низу других манифестација наше нове друштвене стварности.

Као што је унутар наших граница поштован принцип равноправности народа, тако је и у спољној политици најдоследније чуван и брањен принцип равноправности и суверенитета у односима између великих и малих држава и народа.

То су дела и то су факта, која су проникла у нашу свест у пуној својој

вредности. Она носе наше трудбенике, наше радне масе у невиђеном полету и радном хероизму ка остварењу задатака постављених петогодишњим планом.

Мерама, које су спровођене на свим подручјима привредне и културне делатности у току протекле четири године, захваћена је и филателија.

Подруштвљена је трговина марака. У Министарству пошта основан је „Биро за филателију“ и основана је „Југофилателија“. Сузбијена је шпекулација са маркама, а правој филателији, која претставља неисцрпан извор знања и задовољства, дата је пуна могућност развита. До сада су основана већ четири републиканска филателистичка савеза. Пети савез је у оснивању, а претстоји и оснивање Врховног Савеза филателиста Југославије, који ће обједињавати рад свих републиканских савеза.

У новим условима живота и рада и филателија је добила свој прави значај. Ослобођена ранијег претежно спекулативног карактера она је постала приступачна свима, а што се најбоље види по промењеном социјалном саставу чланства наших републиканских савеза. Филателија код нас није више привилегија имућних, већ се њоме баве поред службеника и занатлије и земљорадници, а међу омладином поред ђака и студената и ученици у привреди.

Тако врши филателија данас свој благотворни утицај на све шири круг скупљача повећавајући њихово знање и појачавајући смисао за уредност, естетичност и штедњу.

У светлости изнетих момената, који додирују и ужи оквир нашег филателистичког интересовања а пре свега у светлости крупних историјских збивања, која смо споменули, а која обележавају пут наших народа у социјализам, добијају претстојећи избори за нашу народну

скупштину нарочиту важност и значај за целу нашу заједницу, за сваког појединца.

Користећи изборно право и схватајући нашу дужност свесних грађана излазећи на изборе 26. марта о. г. доказаћемо, да нам је независност и слобода наше социјалистичке домовине, њена безбедност, њена срећа, напредак и боља будућност наших народа изван свега и да нема те-

шкоћа, коју наши народи не би могли да савладају предвођени Комунистичком партијом на челу са другом Титом.

На величанственој смотри свих народних снага на дан избора нека сваки филателиста заузме угледно место активног члана за избор најбољих међу најбољима!

Нека живе избори за Народну скупштину!

Ing. MIRKO VERNER

DA LI SMO NA ISPRAVNOM PUTU U SPECIJALIZIRANJU ...?

Specijalni sakupljači često ulaze u sabiranje tipičnih ili slučajnih grešaka kod raznih emisija poštanskih maraka, a da pri tom ne pomisle šta u stvari sakupljaju. — Ne želim da napadam pristalice područja preteranog specijaliziranja, ali verujem da će 99% sadašnjih sabirača, koji traže »tačku ispred nekog slova« ili »prekidanje kojeg slova« ili možda neke druge slične »retkosti« doživeti veliko razočarenje tokom vremena u koliko misle svoju zbirku zameniti ili plasirati na bilo koji način, jer im niko neće priznati trud i materijalne izdatke, koje su tokom sabiranja uložili. — Naročito važi sve ovo za sakupljače, naše zadnje provizorne serije (marke sa preštampanim nazivom države i novom vrednotom), kod kojih na pojedinim arcima od 100 komada može sabirač pronaći oko 50 raznih grešaka. — Kao specijalni sakupljač na osnovu iskustva od preko 20 godina sabiranja mogu dati svima specijalistima savet, o tome šta ja smatram pravilnim — a preostaje potpuno na njima šta će akceptirati, a šta neće.

Po mojem mišljenju u područja vredna za specijaliziranje treba da ulaze sledeće varijante:

- 1) Izrazite razlike u boji, papiru i gumiranju;
- 2) Greške u zupčanju (delom nezupčane, višestruko zupčane marke);
- 3) Tipične greške u tisku. — Ovo je najdelikatnije područje, jer pomalo većina sakupljača baš na ovom području greši. — Naime nisu interesantne za specijaliziranje greške, koje su jedva uočljive, a koje se javljaju u vidu malih mrljica ili crtica, — već

greške treba da budu upadljive. — Smatram da je vredno sakupljati samo one greške, čija površina prevazilazi 2 mm (kvadratnih) ili greške usled kojih je nastalo jasno vidljivo deformisanje nekih slova u tekstu natpisa na markama.

- 4) Slučajne greške u tisku, kao promenjene osnovne boje maraka, preokrenuti natisci, otisak na poledini maraka, prozirni tisak, »abklac« (negativan otisak) nabori hartije, dvostruki i višestruki tisci itd.

Primeru radi uzmimo prikazano područje pod 2) »greške u zupčanju«.

Kod ove podgrupe najčešća je pojava dvostruko zupčanje sa strane tiskovnog arka, koje nastaje kod tzv. »linijskog« i »češljastog« zupčanja, jer nam je poznato da kod ovih načina zupčanja tiskovni arak se ne perforira odjednom, već u uspravnim ili vodoravnim redovima postepeno. — Kod naših maraka je u upotrebi uspravni (okomit) metod češljastog zupčanja s tim, da se arci od 100 komada ili po potrebi i manji (osim kod naših prigodnih izdanja) zupčaju uspravno u odnosu na dužu stranu tiskovnog tabaka. — Naravno u koliko se taj posao ulaganja štamparskih araka u mašinu za perforiranje ne vrši sa dovoljno prakse i pažnje, lako mogu da nastaju kosa zupčanja, naročito na rubu tabaka i to usled toga, što radnik koji drži tabake (po 3—5 tabaka) u mašini za perforiranje, da bi posao mogao brže vršiti, kod zadnjeg okomitog reda povuče (u neznatnoj meri) tabake, te pri tome mašina udara ili koso, ili pak perforiracija dolazi izvan tih tiskovnih araka, koje radnik drži što naravno radnik ne zapaža u svakom slučaju, te tako

nastaju delimično nezupčane marke ili ako radnik zapazi i ponovno stavi krivo zupčan rub arka u mašinu za perforiranje, u većini slučajeva nastaje dvostruko zupčanje.

Ove osobine su dosta retke i vredne za sakupljanje, naročito one sa delimično nezupčanim rubovima.

U koliko se ograničimo kod ove podgrupe na našu »partizansku seriju« vide-

serije. — Verujem da se slični slučajevi javljaju i kod drugih vrednota te bi bilo korisno, da takve slučajeve imaoci tih primeraka saopšte piscu ovog članka da bi se tabelarni pregled mogao nadopuniti i da bi se mogle registrovati sve vrednote iz ove serije.

Uzeo sam samo jedan primer iz područja specijaliziranja, da ukažem na to, šta je

ćemo da postoji čitav niz delom nezupčanih maraka sa rubovima širokim i preko 10 mm (minimalna širina treba da bude 5 mm) — a koje se kod nas veoma malo sakupljaju, ma da smatram da su kud i kamo interesantnije za sabiranje, nego marke sa izvesnim sitnim »crtama« i »tačkicama«, a da to dokažem specijalistima maraka FNRJ prilažem sliku jednog dela do sada poznatih delom nezupčanih komada iz partizanske

vredno za sakupljanje da bih barem donekle vratio one sakupljače sa stranputice, koji su se upustili u predetaljno studiranje maraka i sakupljaju svašta, što će jednoga dana razočarano baciti u najsakriveniji kutak njihove filatelističke fijske ili na dno nekog ormara, otkuda se retko kada vade stvari.

Naravno sve što sam izneo su samo sugestije za način sakupljanja iznete na osno-

vu stečenog iskustva kroz dugi niz godina, koje se mogu i prihvatiti — a u koliko neki sakupljači smatraju da su oni u pravu, ja im mojim člankom ne želim oduzeti volju za dalji njihov trud, ali naglašavam, da bi bilo zgodno da pogledaju šta se sve sa-

kuplja kod nas; a šta uopšte u krugu specijalista filatelista na cijeloj kugli zemaljskoj, pa verujem da će posle toga promeniti svoj način sabiranja i staviti u svoje zbirke samo ono, što je zbilja lepo i vredno za sakupljanje.

БОР. СТ. МРЂА

СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ

— ЗБИРКА ПО МОТИВИМА —

(Наставак са стр. 41)

Од свих збирки поштанских марака по мотивима, после збирке авионских марака, која је већ заузела прво место на списку збирки по мотивима, највеће интересовање влада за исту такву збирку, која је настала поводом прославе 75-годишњице Светског пошт. савеза. Учешће скоро свих држава света у прослави те годишњице издавањем спомен-марака, пружило је могућност за састављање једне збирке по мотивима, која обухвата цео свет, све државе како независне, тако и све остале полунезависне, колоније мандатске земље и др. Ово има и свој посебан и нарочити значај баш у томе, што ова збирка обухвата цео свет у пуном смислу те речи, а прикупљена издања тих марака претстављају завршену целину, што није случај код збирке авионских марака, где се издања стално понављају. У збирци марака УПУ издања се не понављају, што је чини и приступачнијом сваком сакупљачу. Својом већом приступачношћу и педагошка предност ове збирке је већа од мање приступачне збирке авионских марака, јер ће се појединци у току састављања збирке упознати са земљама целог света, чак и оним малим и ретко када помињаним колонијама острвима и новонасталим државицама, чија имена просечан грађанин никада није ни чуо. У толико је већи значај ове

збирке за омладинце, поготово оне, којима је географија и иначе школски предмет.

У продужењу набрајања земаља, које су учествовале у прослави 75-годишњице Светског пошт. савеза, спомен марке су издале и ове земље:

11) **Аустралија** — (Director General, Post and Telegraphs, Melbourne, Victoria, Australie) издана је једна марка од 3½ пенија, облика положеног правоугаоника,

у плавој боји, чији цртеж претставља писмоношу коњаника. У доњим угловима марке налазе се јубиларне године 1874-1949 а између њих натпис: Universal postal union. Марка је пуштена у течај 10. X. 1949.

12) **Аустрија** — (Direction générale des postes et télégraphes, Vienne, Autriche): издала је спомен-серију, која се састоји од 3 вредности: 40 гроша у зеленој боји, са

сликом поштанске трубе са цвећем и писмом, у округлом медаљону; 60 гроша у црвеној боји, са сликом бројке „75“ у оквиру, који држе два дечака; 1 шилинг у плавој боји, са сликом главе жене са лаворовим венцем и јубиларним годинама 1874—1949. Изнад цртежа кругом уоквирених налази се натпис: Weltpostverein. Све су вредности облика положеног правоугаоника, а серија је пуштена у течај 4. X. 1949.

13) Белгија — (Administration des postes Bruxelles, Belgique): пуштена је 1. X. 1949. једна пригодна марка облика положеног

марка од 1,50 с. у плавој боји, облика већег положеног правоугаоника. Цртеж марке претставља земаљску куглу обавијену преко екватора траком са пригодним натписом. Марка је пуштена у течај 31. X. 1949.

16) Бугарска — (Ministère des PTT, Sofia, Bulgarie): издана је једна пригодна авионска марка од 50 лева у плавој боји. Марка је облика усправног правоугаоника са сликом глобуса обавијеног траком са натписом: UPU и јубиларним годинама, а на горњој ивици глобуса налази се го-

правоугаоника, у плавој боји, од 4 фр., са алегориским цртежом жене између две земљине полутке, преко којих се налази пригодан натпис, а испод њих јубиларне године.

14) Белгиски Конго — (Ministère des Colonies, Service des communications Bruxelles, Belgique): издана је једна врло лепа марка од 4 фр., боје ултрамарин, са сликом једрењака и земаљске кугле и

луб писмоноша са писмом. Марка је пуштена у течај у октобру 1949.

17) Велика Британија — (Postal Services Department General Post Office, London E. C. 1, Grande Bretagne): издала је лепу и укусну серију марака од 4 вредности: 2½ п. у плавој боји, са краљевом сликом у медаљону, који се налази у средини марке, између двеју земаљских хемисфера; 3 п. у љубичастој боји, са кра-

пригодним натписима. Марка је облика положеног правоугаоника, а пуштена је у течај у новембру 1949.

15) Бразилија — (Direction générale des postes et télégraphes, Rio de Janeiro, Brésil): издана је једна пригодна франко

љевом сликом у медаљону са десне стране марке и сликом споменика Светског пошт. савеза са леве стране; 6 п. у лиластој боји, са краљевом сликом у уоквиреном пољу са десне стране марке и алегориским сликом земаљске кугле иза које

девојка са обе руке дели писма; 1 шилинг у црно-смеђој боји, са краљевом сликом на слободном пољу са десне стране марке и сликом земљине кугле уоквирене пошт. трубом, са леве стране марке. Све 4 марке су облика положеног правоугаоника са пригодним натписом и јубиларним годинама. Серија је пуштена у течај 10. X. 1949.

18) Лихтенштајн — (Direction générale des PTT, Berne, Suisse): пуштена је у течај једна пригодна франко марка од 40 с. у плавој боји, облика положеног правоугаоника, чији цртеж претставља мапу

континената преко којих је положена поштанска труба. На горњој ивици цртежа је пригодан натпис у скраћеници између јубиларних година. Марка је пуштена у течај 23. V. 1949.

19) Луксембург — (Direction des PTT, Luxembourg, Grand-Duché de Luxembourg): 6. X. 1949. пуштена је у течај једна лепа пригодна серија марака од 4 вредности: 80 с. у зеленој боји, 2,50 фр. у лиласто-

истим цртежем ручног печатног ваљка са жигом, који носи пригодни натпис.

20) Немачка — англо-америчка зона (Direction de l'Administration principale des postes et télécommunications des Zones économiques réunies, Gallus Anlage 2 (16) Frankfurt am Main Allemagne, Zone ame-

ricaine): пуштена је у течај једна пригодна франко марка од 30 пф. у плавој боји, са сликом фон Штефана између главне поште у Берлину и споменика Светског пошт. савеза у Берну. Марка је облика положеног правоугаоника, а пуштена је у течај 3. X. 1949.

21) Пољска — (Ministère des postes et télégraphes, Bureau de l'exploitations postale internationale, Warszawa, Pologne): почетком октобра 1949. пуштена је у течај пригодна серија марака од 3 вредности: 6 зл. у црно-љубичастој боји са сликом пошт. дилижанса, 30 зл. у плавој боји са сликом брода и 80 зл. у зеленој боји са сликом авиона. Облаци у позадини цртежа образују мапе земаљских континената. Све три вредности су облика кратког положеног правоугаоника са пригодним натписима на вертикалним странама марака.

22) Сједињене Америчке Државе — (Postmaster General, Washington, D. C., Etats-Unis d'Amerique): у току месеца октобра и новембра пуштена је у течај пригодна серија авионских марака, која се

црвеној боји, 4 фр. у плавој боји и 8 фр. у смеђој боји. Све су вредности облика положеног правоугаоника, као и са

састоји од 3 вредности: 10 с. у љубичастој боји са сликом пошт. управе и земаљске кугле преко које лети авион; 15

с. у светло-плавој боји са сликом земаљске кугле, око које лете голубови писмоноше са писмом у кљуну; 25 с. у црвеној боји са сликом земаљске кугле преко које лети авион, а испод кугле је трака са пригодним натписом и јубиларним годинама.

23) **Финска** — (Direction générale des postes et télégraphes, Helsinki Finlande): пуштена је 8. X. 1949. једна пригодна франко-марка од 15 Mk. у плавој боји, облика усправног правоугаоника. Цртеж марке претставља фински пејзаж, изнад

којег је пошт. труба са пригодним натписом и јубиларним годинама.

24) **Француска** — (Ministère des PTT, Direction générale des postes, Paris 7e, France): пуштена је у течај 7. XI. 1949. пригодна серија франко-марака од 3 вредности: 5 фр. у зеленој боји, 15 фр. у црвеној и 25 фр. у плавој боји. Марке су

облика положеног правоугаоника, са истим цртежем на све три вредности, који алегориски претставља међународну поштанску сарадњу. Преко цртежа марке је пригодан натпис и светлијој нианси исте боје, у којој је и марка.

(наставиће се)

С. ОСТОЈИЋ

Из историје српске поште

(СКИЦЕ)

— Наставак са стр. 43 —

Прве половине и средином XIX. века српски народ чини огромне, али често и успешне напоре да подигне углед своје поробљене и уназађене земље.

Светоандрејска скупштина од 1858. године извршила је преврат, и поново, по други пут довела на престо Милоша Обреновића. Али, његов живот примиче се крају. Међутим, и ако у дубокој старости, као осамдесетогодишњак, кнез Милош води бригу о свима државним по-

словима све до своје смрти, 14. IX. 1860., када на српски престо понова, такође по други пут, долази кнез Михаило. Он доноси схватања просвећеног апсолутизма. Широких погледа, Михаило уноси достојанствен став и у спољној политици, нарочито према Турској. Његов сан је побуна и ослобођење Балканског полуострва од турског ропства. Веровао је у право свога народа на буну и неодољиву моћ револуционарних покрета. Његова

спољна политика подигла је углед Србије на дотле недостижну висину. Напредан свет је осећао да Србија и жели и покушава да организује бунтовничке тежње на Балкану, које су дотле избијале свака за себе, често и у невреме и зато, махом, остајале без резултата. Србија кнеза Михаила сматрала је за центар Балкана и фактор његовог унутрашњег мира. То је добро осећала и турска влада, а са тим се рачунало и у престоницама великих сила. Србија је, од једном, постала чинилац у великој европској политици и носилац националне идеје у југоисточном делу Европе.

У то доба ради се у велико на измени устава од 1838. год. тзв. турског устава, који је октроисао порта. Посредовањем великих сила, које после Кримског рата и Париског мира постају заштитнице Србије, кнез Михаило успева да донесе нове законе и то самостално, без учешћа Турске. То су, у првом реду, Закон о државном савету и Закон о устројству централне државне управе. Исто тако он решава повољно врло осетљиво чиновничко питање и реорганизује народну војску на модерној основи.

Године 1862 одиграва се инцидент, који постаје историјски датум, јер собом доноси крупне последице. На Чукур-чесми обесан турски војник, без икаквог повода, убија једног српског дечка. То изазове испрва само тучу Срба и Турака. Турци, међу тим, убију и заповедника српске полиције, који је интервенисао ради успостављања реда и мира. Чаршија је затворена. И, док кроз град пролази посмртна поворка, испрва само протестујући против зулума и обести турске по наредби Ашир-паше са београдске тврђаве загрмече турски топови. Дигу се барикаде; настаје опсада тврђаве. На јуриш се освајају Варош капија и Сава капија, које народ бесомучно руши.

После овог инцидента настаје интензивна акција за предају градова, у којима су се још налазиле турске трупе.

Почетком 1867. године кнез Михаило са великом свитом одлази у Цариград у посету султану, где прима Ферман о предаји градова. Последњи одред турске посаде напустио је тврђаву и Београд 24. априла 1867. год., а већ сутра дан отишао је из Београда и последњи турски командант Али-Риза паша.

Потстакнути примером Србије, у суседним земљама стварају се револуционарни комитети за национално ослобођење. Шесдесетих година живи у Београду и активно ради велики бугарски револу-

ционар и књижевник Георги Раковски. Он учествује, после догађаја на Чукур-чесми са својим сународницима, који живе у Београду, у борби за ослобођење и протеривање Турака из Србије. Нешто касније, 1867. године, у Београду борави и други велики бугарски револуционар и књижевник Љубен Каравелов, коме тада Србија постаје друга отаџбина.

У Србији у то доба, одмах после револуције за ослобођење, долази и револуција на културном пољу. Упоредо са политичком афирмацијом Србије у Европи долази и њена културна афирмација. За време вишевековног робовања под Турцима цео књижевни и културни живот Срба, као што је наведено, био је сведен на низ манастира, у којима су ретки појединци учили азбуку и преписивали црквене књиге. Претежно црквена, стара српска књижевност писана је црквено-словенским и руско-словенским језиком, који је народ тешко разумевао. То је доба културне таме, без школа и просвећености и писане народне књижевности. Али и онда је српски народ носио и развијао у својим најширим слојевима другу, велику, живу књижевност: своје народне песме, приповетке пословице и друге умотворине, које су се преносиле од уста до уста, с колена на колена. Ово народно благо очувало је и развило народни језик до савршенства уметничке форме. Безимени певачи, гуслари, опевали су народну прошлост, историју и савремене догађаје, вршећи снажан утицај на целокупан наш народ. На челу ове, исто тако велике културне револуције налази се Вук Ст. Караџић.

Селаче из Тршића на Дрини, Вук је у манастиру Тронаши научио да пише. Касније постаје доктор неколиких европских универзитета и ступа у везу са браћом Грим, Гете-ом, Ранке-ом, знаменитим и утицајним руским историчаром Карамзином и многим другим славним именима Европе. Преко Вука српске народне умотворине улазе и у историју светске књижевности. Он постаје једно од најкрупнијих имена у опште. Његове реформе, после дуге борбе, доживљују тријумф и четири године после његове смрти, 1868. године, званично је био уведен нови правопис.

Педесетих година књижевни живот добија неочекиван полет. То је, истовремено, и доба најинтензивнијег рада Вуковог. Пристиже такозвана „Вукова омладина“. Најистакнутији су међу њима Даничић и Бранко Радичевић, који 1847. године објављује своју прву књигу песама.

Истовремено црногорски песник, владика и владар Петар Петровић Његош објављује свој чувени „Горски Вијенац“. Исте године излази и Даничићева расправа „Рат за српски језик и правопис“. Штампала се и прва свеска „Гласника српске словесности“. Ово је друштво 1864. године преуређено и добило име „Српско учено друштво“, да се крајем XIX. века претвори у „Српску академију наука“. Објављују се прва писма Љубомира Ненадовића; настаје плодан позоришни живот, чији су носиоци Атанације Николић и Јован Ст. Поповић. Од 1873. године стални додатак „Српских новина“ претвара се у часопис „Подунавка“. Под уредништвом Љубе Ненадовића излази 1850. године „Шумадинка“. Први прави књижевни лист у Србији, који, поред осталог, шири и напредне и слободоумне идеје са Запада. У другој половини прошлог века у Београду се осећа велики напредак и у дневној штампи, као последица утицаја либералне интелигенције. Штампала почиње видно да утиче на политички живот Србије.

У то доба пада и стварање првих приватних штампарија. Једном речи, живо се и интензивно ради на свима пољима да се, дотле заостала земља, што пре преобрази из турске провинције у европску цивилизовану државу.

Половином прошлог века путовао је кроз јужнословенске земље Сигфрид Капер, историчар, путописац и преводилац српских народних песама на немачки и чешки језик. У својој књизи „Јужнословенска путовања“ Капер овако приказује тадашњу Србију и Београд:

„Овде се додирује историја, која сада своје последње улоге одиграва и пише, историја отоманског племена и освајача света, па онда историја друга, која тек ступа у круг светских догађаја. На Београду се види да је то град, где се додирују умирање и ново оживљавање, пропаст и подизање, прошлост и будућност.“

Под таквим условима и приликама угледала је светлост дана и прва српска поштанска марка.

КРАЈ

MATE STUBICA

Puljsko izdanje maraka s pretiskom „Istra“

Nekako mi je dopro do ruku II. broj dobro redigovane zagrebačke »Filatelije«; u tom broju mi je upao u oči članak pod gornjim naslovom, a iz pera poznatog hrvatskog filateliste Dragana Novaka. Već u početku moram podvući da su se puljskim izdanjem maraka s pretiskom »Istra« bavili i mnogi tršćanski filatelistički stručnjaci, pa su oni ustanovili da se ovdje radi o jednom vrlo uspелом falsifikatu. Ovdje se može govoriti i po mojem mišljenju jedino su ispravne vrednote Lira 2/I, 1.50/0.75, 0.10/0.05 i 1.—/0.50. Sve druge vrednote su kasnije preštampane i falsifikat se može ustanoviti samo, ako se ima cijeli arak. Kod cijelog arka će se — istina vrlo teško — vidjeti da je položaj slova različit.

Prema mojim obavjestima u ovu je stvar upleten neki G., koji je ranije imao u Poli dućan igračaka, vilu i čini mi se, dve kuće. Prije dolaska naših vlasti u Polu, pobjegao je i sve nekretnine tamo ostavio. Kada je došao u Trst, svima je pričao da je puki siromah, jer da je sve morao ostaviti u Poli. Nakon kraćeg vremena G. je počeo sa prodajom ovog puljskog izdanja. U Trstu se je etablirao i otvorio istu radnju, koju

je vodio u Poli. Sa prodajom ovih maraka bavi se i danas i svima govori da su njegove marke ispravne. On kaže da mu je uspjelo odkupiti jednu veću količinu ovih maraka i da je samo te marke uspio spasiti. Možda je u ovaj falsifikat upleten i tko drugi, ali do danas mi nije uspjelo ustanoviti da bi tko drugi sem G. nudio ove falsifikate na veliko.

Prema pričanju tršćanskih filatelista i nekih filatelističkih trgovaca ove marke uopće nisu bile na šalteru, a niti je bilo tko primio kakovo pismo iz Pole, frankirano sa ovim markama. Prema ovome svemu tršćanski filatelistički krugovi davno ranije su proglasili ove marke za falsifikat, pa bi bilo potrebno da to učine i jugoslovenski filatelisti. Svakako to neka bude moj ozbiljan savjet svima filatelistima da budu oprezni kod kupovanja ovih maraka i da se ne dadu od nikoga kapacitirati da se u konkretnom slučaju radi o ispravnim markama, jer ne treba zaboraviti da su baš mnogi jugoslovenski filatelisti u početku, a u dobroj namjeri, pokupovali mnoge serije ovih falsifikata, pa nije isključeno da bi ih se danas htjeli riješiti i kome drugome objesiti.

АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

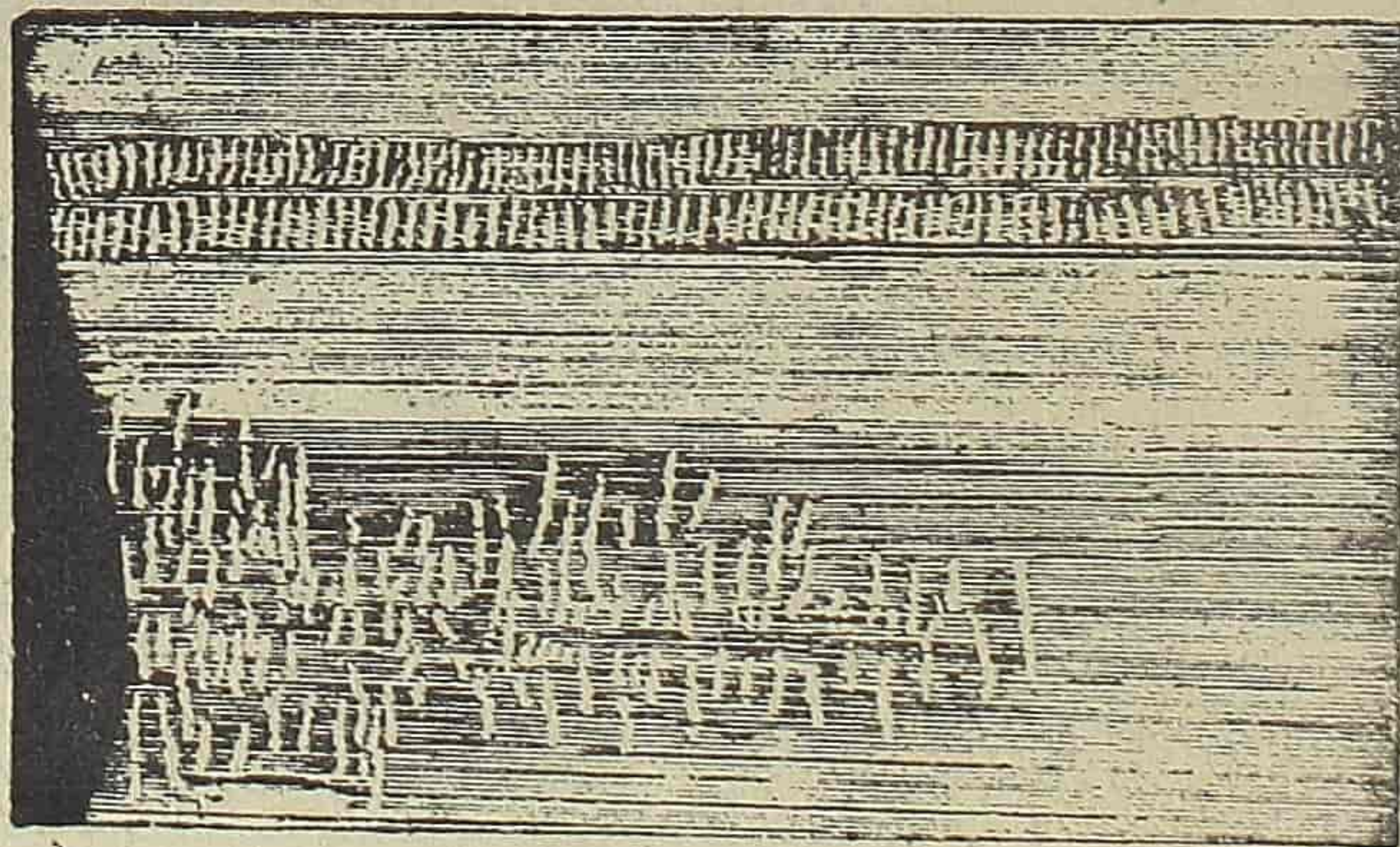
УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ - О ВОДОЗНАЦИМА

У чланку о папиру казали смо да папир може бити скроз исте дебљине или имати мање или веће, правилне или неправилне, светле односно тамне површине, које настају од неуједначености у дебљини папира. Те се неуједначености могу видети, кад се папир стави према светлости. Оне пак постају намерно или ненамерно — случајно.

Од ненамерних неуједначености најчешће се јављају у виду облака (облачаст папир), а потичу од неједнаке расподеле папирне масе на сити. Затим, у ту групу долазе разне мане и недостаци, који постају од утицаја сита и филца при изради папира, као и од разних спољних предмета.

Карактеристични ненамерни водознаци, који се јављају само код машинског папира, јесу водознаци од шавова, код којих се разликују две врсте: редовни и нередовни. Први долазе од шавова при спајању крајева траке од које је израђено сито, други од шавова при спајању поцепаних места на сити (сл. 1).

То се спајање вршило жицама и оне су нешто испупченије од остале површине сита, и при сваком целом окрету његовом наилазе ти шавови по један пут на метални ваљак (гауч) и ту се јаче утикну у пролазећу папирну траку. Пошто је ипак бескрајни филц од сита сразмерно дугачак, налазе се ови водознаци од шавова само на дужим одстојањима. те

Сл. 1

Ненамерно створене неуједначености папира, које проистичу од сита и филца могле би се назвати ненамерни водознаци. Овде спадају они отисци од филца и сита, који утичу не само на површину, већ више или мање и на структуру папира. Ту има прелаза од ребрастог ка пругастом папиру, који имају у основи исте узорке само са јачим или слабијим изражајем, — а исто тако од решеткастог ка мрежастом папиру, који се означава и као патљаст или квадриран папир. И ако ови ненамерно створени водознаци одговарају истовременим намерно израђиваним водознацима, опет се од њих разликују по јасноћи тј. мање су јасни од оних намерно израђиваних водознака, и по правилности отисака тј. мање су правилни или и неправилни.

кад се папир исече у табакe, на сваком двадесетом, па и стотом табаку. Према начину постанка могу редовни водознаци од шавова да се појављују само управно на подужну осу папирне траке, а никако по њеној дужини. Кад се гледа при пропуштеној светлости редовни водознак од шавова показује се у облику јасних цртица, које се налазе врло близу једна поред друге, скоро правилно, од прилике 5—15 мм. дужине, подељене у два дела мање јасним делом у средини сваке цртице, тако да изгледа, као да се два реда цртица протежу један поред другог; у ствари пак ради се само о једном реду цртица, чији се средњи део само због тога јавља слабије утиснут, што се тамо налазила празнина филца, који је ушиван, тако да се на овим местима жица

слабије утискивали у папирну масу. Редовни водознак од шава протеже се увек преко целе ширине папира; почетак и крај не могу се, дакле, никада видети у средини површине папира. На супрот овоме нередовни водознак од шава, који потиче од закрпљених места на бескрајном филцу, скоро увек је само краћи и не протеже се никада преко целе ширине папирне траке, те му се почетак или крај могу наћи на папиру. Таква закрпљена места налазе се често у непосредној близини нормалног шава. Ове водознаке од шава називају и **Ладурнерове цртице** по Артуру Ладурнеру из Мераана, који је ове нередовне водознаке од шава први открио на старим аустријским маркама. У принципу и нередовни водознак изгледа као редован водознак од шава, само се линије протежу — пошто се ради о крпљењу — мање уредно, а налазе се више удаљене једна од друге, различите су дужине; али и овде је средњи део цртица слабије видљив.

Водознаци од шава јављају се скоро код свих земаља код машинских папира употребљених у XIX. веку, за израду поштанских вредности, и ако не увек у потпуно истом облику. Код новијих папира не могу се више наћи, јер се ушивање или боље спајање бескрајног филца сада врши на други начин. При овоме се догађа да се на месту спајања направи испупчено задебљање, које се на исти начин утисне у папир и тако постане једна дебља линија водознака, већином не баш потпуно права.

На неким маркама виде се и неке водозначне линије у правцу папирне траке. Оне постају утискивањем у још не савим суву папирну масу конача, који служи као вођице за папир у „преси за су-

Други ненамерни — случајни водознаци стварају готово један прелаз у мане папира. На појединим местима папира могу из разних узрока да настану више или мање уочљива танка места или задебљања; и пр. од ексера и других саставних делова машине, који стрче у поље; они се могу утиснути у папир и изазвати ненамерне водознаке округлог (од главе ексера) и других облика.

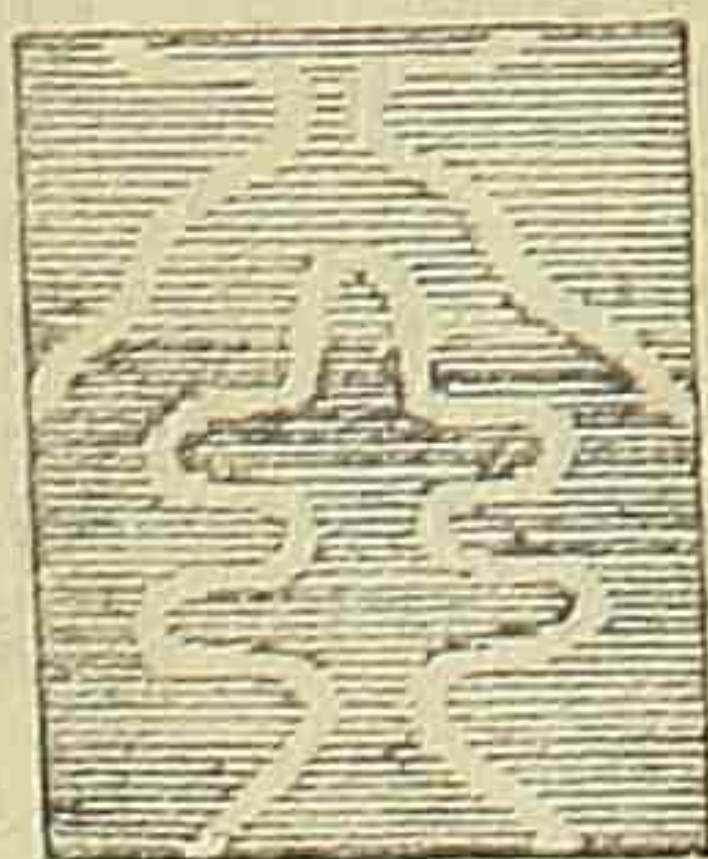
У мане папира спадају и отисци свих страних тела, која за време израде доспевају у папир, нарочито зрна песка или друга каква тврда тела, кончићи и др, па доцније, из готовог папира испадну, остављајући за собом нарочита танка места — рупице од зрна песка, урезе од кончића и сл.

Ови ненамерни водознаци јављају се како на обичном, тако и на папиру са намерним водознацима.

Намерно створене неуједначености у папиру јесу **водознаци**. Под тим именом подразумевају се, дакле, сва намерно правилно израђена танка места или задебљања у папиру.

Водознаци се израђују или да би се онемогућило или бар отежало подржавање вредносница штампаних на таком папиру или да покажу порекло папира. Ови други су тзв. **фабрички водознаци** и они се налазе код папира употребљеног за штампање поштанских вредносница знатно ређе него они први.

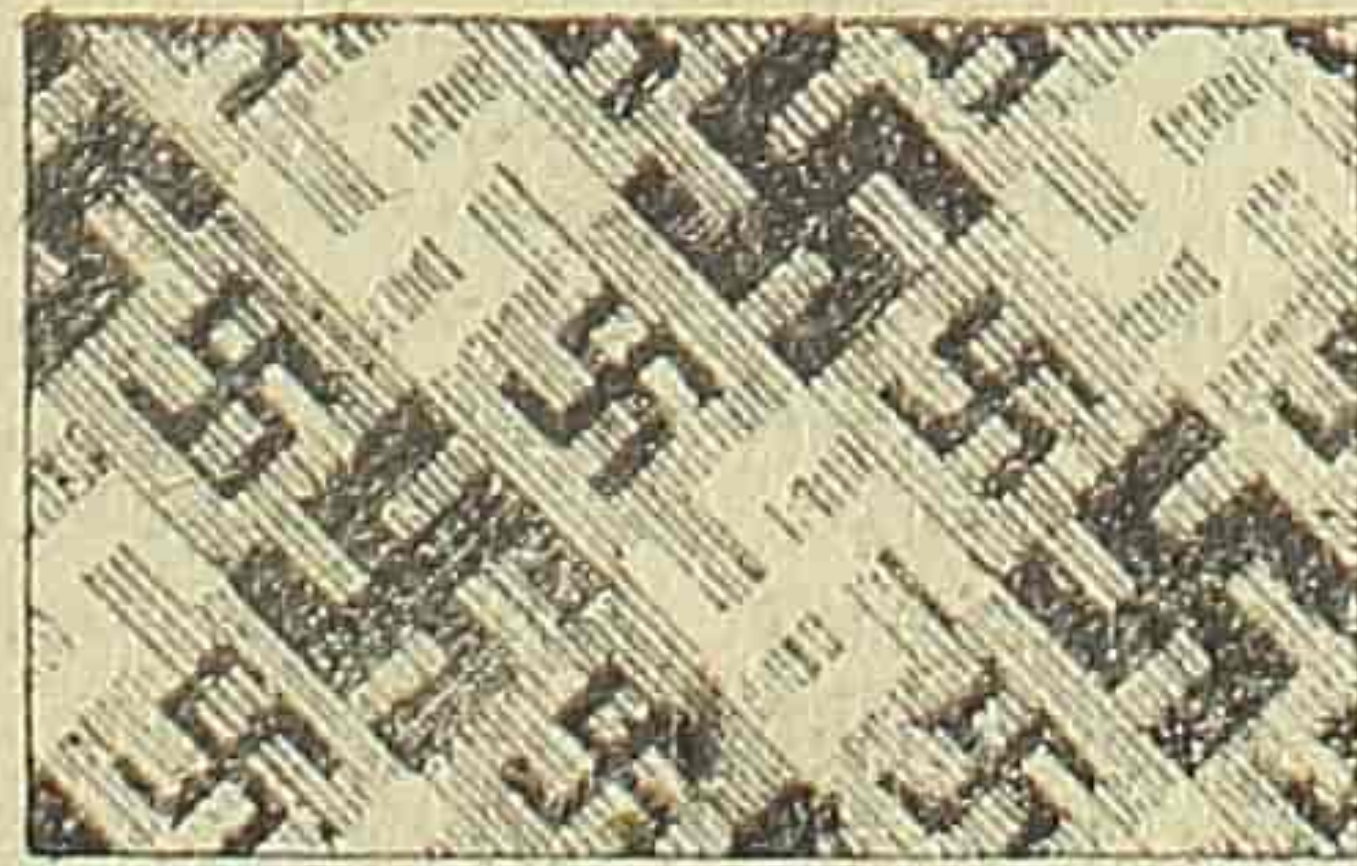
По начину израде разликују се три врсте водознака: а) **обичан водознак**, код кога је на месту отиска цртежа водознака папир истањен (сл. 2); б) **испупчен водознак** са задебљаним папиром на тим местима (сл. 3); в) **комбинован водознак** с прелазима, код кога се истањења и задебљања места смењују (сл. 4). Код по-

Сл. 2

Сл. 3

Сл. 4

шење". Ове се линије јављају и код папира са водознацима пресецајући их у разним висинама. То долази отуда што тих конача у „преси за сушење“ има више, који и не иду увек паралелно међу собом, те је то и разлог што се ове линије јављају и косо према водознацима.

поштанских марака у употреби су у претежном броју обични водознаци, док су друге две врсте врло ретко примењивање.

Слике водознака су врло разнолике: линије праве и таласасте, које теку у разним правцима према слици марке, раз-

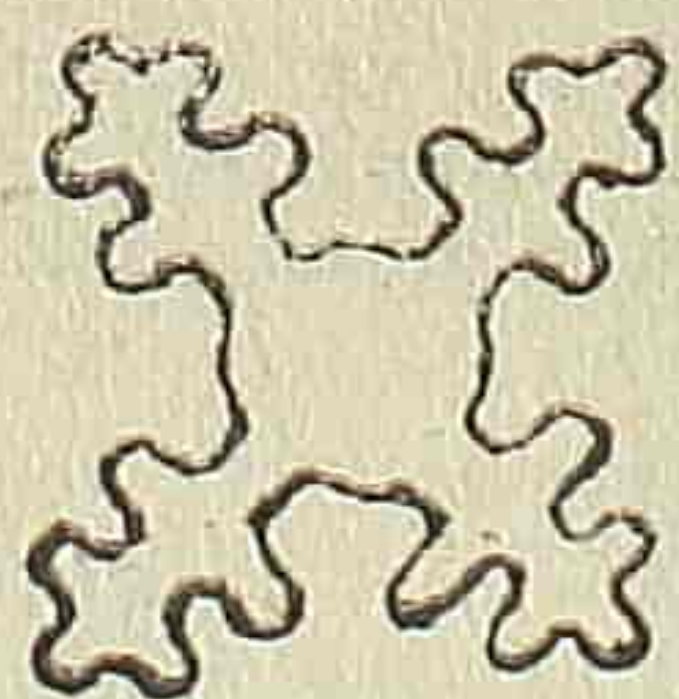

не комбинације од њих, разне геометричке слике (правоугаоници, ромбови, шестоугаоници, кругови и др.), разни крстови (равнокраки, кукасти, малтески и др.), слова, бројке, речи, разне хераличке слике, цели грбови, круне, котве, поштански рогови, аероплани итд.; затим има разних комбинација простијих елементарних водознака.

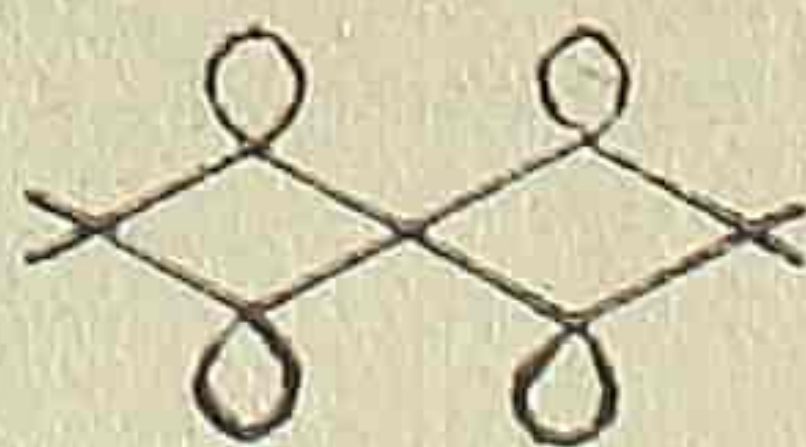

Сл. 5

По распореду у табаку водознаци могу бити или појединачни водознаци т. ј. свака марка може имати свој посебан водознак, или лисни водознаци, који се простиру преко целог табака и састоје се из једне велике слике преко целог табака или из више мањих, које се нижу у редовима преко целог табака. Код лисних водознака у првом случају на појединачне марке отпада само један део слике водознака; у другом, један или више це-

Сл. 6

Сл. 7

лих малих водознака или делова од њих. Код лисног водознака може слика водознака бити израђена тако да буде распрострањена на све марке штампаног табака или се простире само преко једног дела табака, те поједине марке у табаку остану потпуно без водознака.

По неки пут руб табака, који у опште није захваћен штампом, има свој нарочити водознак, назван **рубни водознак**; таквих водознака има како код папира, који иначе немају никаквог другог водознака, тако и код оних папира са појединачним или лисним водознацима.

Најпростије и најстарије водознаке имају пругасти и мрежасти папир. Пругасти или ребрасти папир има у разномерним одстојањима вертикалне или хо-

ризонатне светле линије, док мрежасти папир показује такве линије у вертикалне и хоризонталне. Пругасти папир има увек тзв. укрсне линије, које у већим размацима теку управно на пруге (сл. 5).

Слике водознака су симетричне или несиметричне. Прве могу бити са једном, двема или са четири и више симетричних оса или са обртном симетријом.

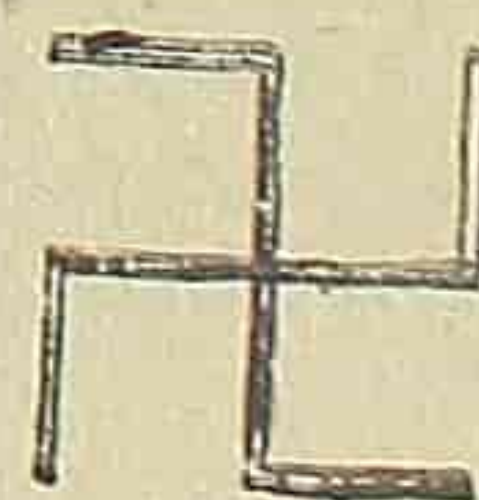
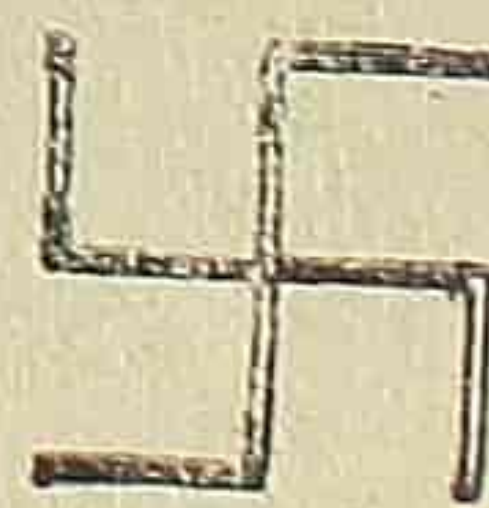
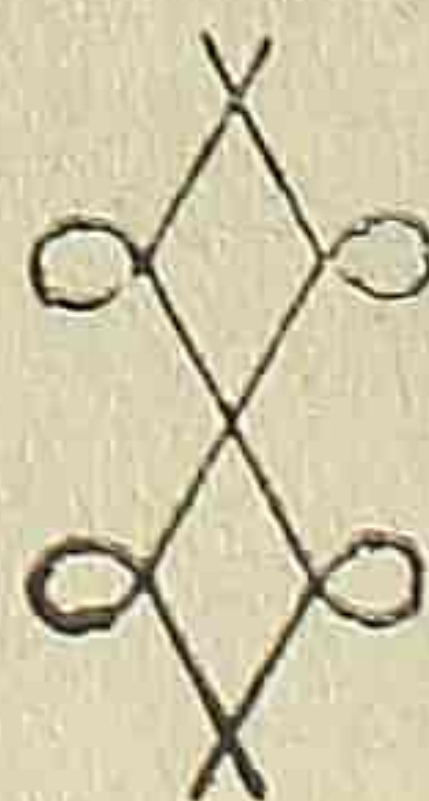
Сваки папир има предњу или задњу страну (лице или наличје). Код обичног папира ово је без значаја и свеједно је, која ће страна бити штампана.

Код слика водознака, гледаних само с једне стране табака, могу се појавити ови положаји:

- 1) усправан (стојећи),
- 2) положен (лежећи),
- 3) изврнут усправан,
- 4) изврнут положен,
- 5) у страну обрнут усправан,
- 6) у страну обрнут положен,
- 7) у страну обрнут изврнут усправан,
- 8) у страну обрнут изврнут положен.

Прва четири положаја долазе код папира са водознацима, који су употребљени за штампање с предње, а друга четири са задње стране.

Код водознака са четири и више симетричних оса може се јавити само један положај, па ма како се табак окретао при штампању (сл. 6.). — Код водознака

Сл. 8

са двема симетричним осама јављају се два положаја: 1) и 2) (сл. 7.), па гледали их са предње или са задње стране папира, увек се могу јавити само та два положаја. — Код водознака са обртном симетријом од 90° јављају се два положаја: 1) и 5) (сл. 8.), први гледан или

Сл. 9

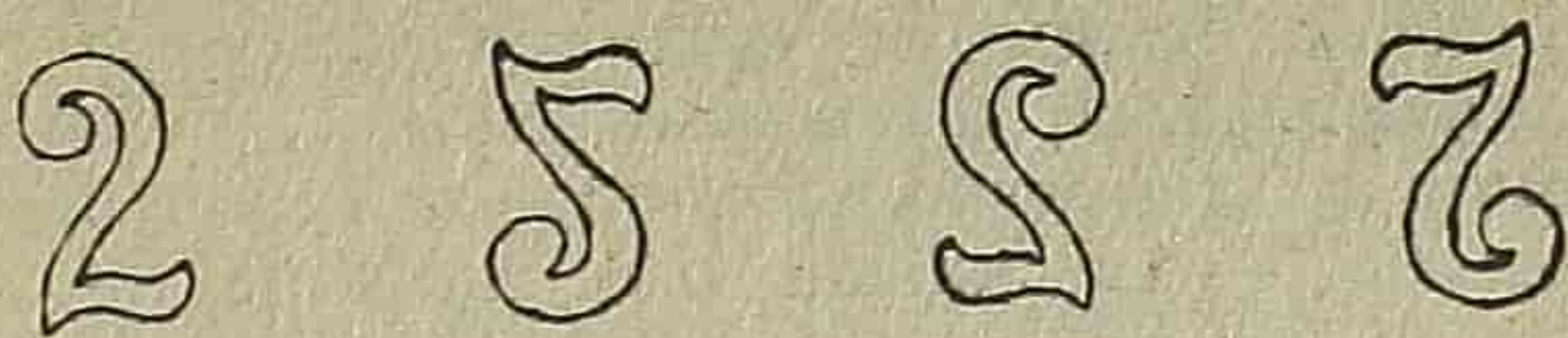
штампан с лица, други с наличја. — Код водознака са једном симетричном осом показују се четири положаја: 1), 2), 3) и 4) (сл. 9.), па ма с које стране табака

били гледани. — Код водознака са обртном симетријом од 180° показују се четири положаја: 1), 2), 5) и 6) (сл. 10), где се прва два положаја виде са предње, а друга два са задње стране папира. — Свих осам горе наведених положаја водознака могу се појавити само код несиметричних слика водознака (сл. 11.).

Ово су положаји, који се јављају, кад су водознаци посматрани појединачно, одн. кад се посматра свака слика водоз-

дели смо да је структура папира у по-
дужном правцу папирне траке другачија
него управно на њега, јер се при изради
биљна влакна, која чине основну мате-
рију папира, у главном постављају у по-

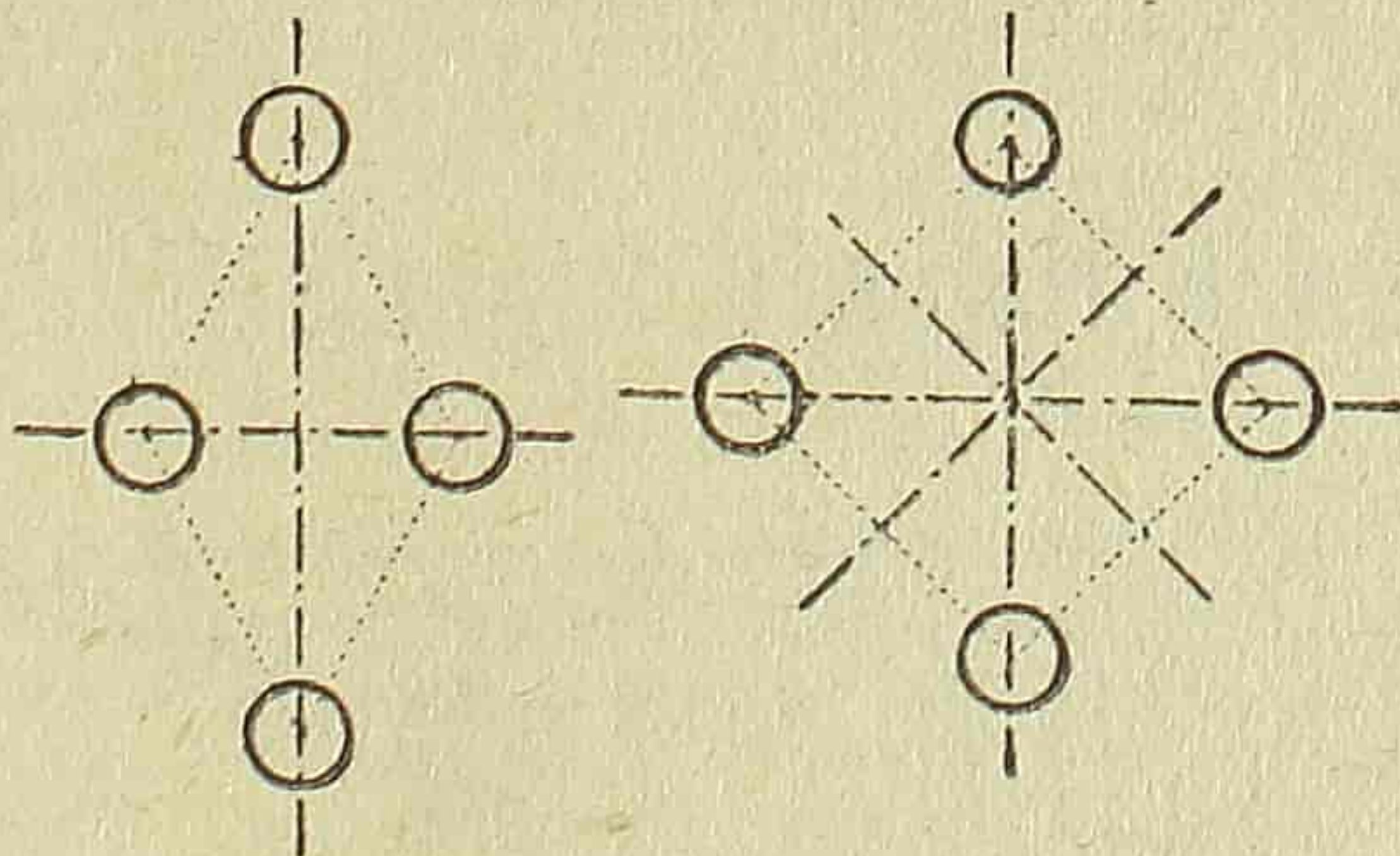

Сл. 10

Сл. 11

нака за себе: али ако се посматра положај водознака различито распоређених међу собом или у комбинацији са другим водознацима, онда тако распоређени водознаци могу имати сасвим другојачије типове. Н. пр. ако би се посматрала слика круга, код кога се у свакој прилици јавља само један исти положај, па ма како папир био употребљен; ако се више кругова распореде тако у наизменичне редове, да свака четири круга образују међу собом квадратни положај, опет ће се јавити исти случај, па ма како био употребљен, јер слика водознака опет има четири симетриске осе (сл. 12), а ако образују ромбичан положај, онда се добија слика водознака са два симетри-

дужном правцу папирне траке, што има за последицу, при квашењу и сушењу папира, да се папир у томе правцу мање лако истеже или скупља него у правцу управном на дужину траке. Није, дакле, свеједно ни код обичног папира, како су били исечени из трака табаци употребљени за штампање, а још много већи значај има правац сечења код папира са водознацима, јер је сечење меродавно за положај водознака у табакџу. Па не само да се врше промене код водознака при јачем квашењу (код израде марака у дубокотиску), већ чак и овлажењем папира при премазивању лепком пре штампања могу да се изазову промене код водознака, н. пр. да од круга постане елипса.

Сл. 12

ским осама, те може имати само два положаја (сл. 12.). Исти би случај био и са комбинацијом круга и равнокраког крста. Симетрична круна може имати четири положаја, а ако јој се додаду испод ње несиметрична слова, цела слика постаје несиметрична и може имати свих осам положаја.

Код машинског папира врло је важно обратити пажњу и на сечење папира. Ви-

Да би се папир правилно употребио при штампању или да би се из папирне траке правилно исецали штампарски табаци, стављају се **гранични лисни водознаци** још при изради папира у виду Т, крстића, правих линија у правцу ширине папирне траке итд. Ови гранични лисни водознаци треба при исецању да остану у рубним тракама табакџа, али се често дешава да се, услед неправилног сечења

или због померања при штампању, појаве и на маркама. Дакле, ова врста водознака јесу намерни водознаци, али са нарочитим напред наведеним задатком, а не као код обичног водознака, да служе осигурању од фалсификовања.

Сечење папира не врши се увек пре штампања. Код штампања на ваљцима штампа се директно на папирној траци и раздеоба — у табакеру или ролнице — врши се тек после штампања. Пошто при штампању уметањем папирне траке, увијене у ролну, положај водознака бива одређен за цело штампање, могу се поред нормалног усправног положаја појавити још, и то само у изузетним случајевима, изврнут и у страну обрнут положај водознака.

Жица, од које је израђена мустра водознака, веома је фина и изложена је лако општећењима, те има и типичних одступања код водознака, која се састоје у неправилним променама или у недостацима појединих делова водознака. Ово се нарочито често јавља код дуго непрекидно употребљаваних водознака.

Установљење постојања водознака постиже се код слободних (незалепљених) марака, кад се кроз њих пропусти светлост, при чему се водознак показује у светлим линијама (код испупчених водознака у тамним). Често се дешава да водознак, гледан на овај начин, није јасан или се сигурно не распознаје, те се онда

употребљава истраживач водознака, један црни суд, већином од стакла, у који се стави марка са сликом окренутом на доле, па се прелије бензином, и тада се слика водознака појављује у тамним линијама, а код испупченог у јасним. — Код марака, чија се боја раствара у бензину, прелива се алкохолом. Течност која се за ово употребљава, треба да буде беспрекорно чиста. — Али, има водознака, који се и помоћу истраживача водознака само нејасно могу назрети, тако да њихово установљење ствара тешкоће и несигурности; онда је још једини пут пропуштање врло јаке електричне светлости. — Код марака које се још на писму или отсечку од писма налазе и које се не желе одлепљивати, примењује се или пропуштање јаке светлости, најбоље с електричном лампом, или се марка држи косо према светлости, при чему, при правилном положају светлости, марке и ока, који се само покушајима може постићи, линије водознака мутно одударају од остале површине папира.

Скоро сви писци о водознацима посматрају водознаке с лица марке. Међутим, као што видимо и знамо из поступања при испитивању водознака, увек се гледају са наличја; и то посматрање и испитивање водознака са наличја у практичном раду примењује се скоро искључиво, па ће сигурно довести и до опште употребе и у изради студија, у каталозима и др.

R. BROJER

Jedan pogled u najveću filatelističku biblioteku

(Из »Schweizer Briefmarken-Zeitung«-a)

Njujorški »Collectors« Club ima u svojim vlastitim prostorijama najveću filatelističku biblioteku na svetu, koja, na žalost, nije javna, već je pristupačna samo članovima kluba. Broj ovde prikupljenih dela ide na hiljade; sve zemlje na svetu, uključivši tu i Japan, Kinu, Tursku, Egipat, zastupljene su ovde sa knjigama, časopisima i katalozima. U najsajnije delove zbirke nesumnjivo spada kabinet sa retkim znamenitostima, u kome je najstarije sačuvano »pismo iz vremena od pre 2000 godina pre naše ere, vavilonskog porekla, na kamenu, kao i antička, istoriska i u specijalnoj opremi povezana zasebna izdanja retkih filatelističkih dela.

Više od desetine staklenih ormara sadržavaju hiljade časopisa o poštanskim mar-

kama iz celog sveta, među kojima Amerika, Engleska, Italija, Nemačka, Francuska i Švajcarska zauzimaju prvi red. Ovde se može videti najstariji filatelistički magazin na svetu, »Le Collectionneur de Timbres-poste«, koji se pojavio u Parizu 1864. godine i od tada bez prekida do danas izlazi. Sličan rekord postavlja i »Mekeel's Weekly Stamp News«, najstariji američki magazin o poštanskim markama, koji izlazi od 1894. godine.

Po sebi se razume da su tu i specijalna dela iz najrazličitijih oblasti filatelije kao o vodoznacima, zupčanjima, prvim tiscima i prvim izdanjima, falsifikatima, znamenitim zbirkama, velikim aukcijama, markama za vazдушnu poštu, biografijama i istoriskim raspravama. Dok se Collectors' Club-u ša-

Ije od svih filatelističkih časopisa i društava, on šalje kao naknadu bogato ilustriran i izvanredno opremljen časopis »The Collectors' Quarterly«, koji se šalje filatelističkim klubovima celoga sveta.

U zgradi »Collectors' Club«-a nalazi se i »Philatelic Foundation«, čiji direktor Winthrop S. Boggs od nekog vremena čini pokušaje da njujorške srednjoškolske nastavnike upozna sa osnovnim pojmovima iz filatelije, da bi oni mogli upućivati učenike koji se bave skupljanjem maraka, kako se pravilno uređuje i stvara filatelistička zbirka. Kroz nekoliko nedelja direktor Boggs otpočinje šesti ovakav nastavnički kurs. On je sem toga autor prvog američanskog udžbenika o filateliji, koji je do sada mnogim početnicima bio savetodavni priručnik.

U »Collectors' Club«-u održavaju svoje sednice i sastanke razni sabirački klubovi, među njima i »Helvetia Society«, koje se s ponosom može osvrnuti na švajcarsku izložbu maraka, priređenu prošle jeseni u filatelističkom muzeju u Filadelfiji.

Svakome posetiocu, kome se ukaže prilika da uđe u prostorije ovoga kluba, će izići pred oči neslućena filatelistička čuda, koja izražavaju stare gravure, slike i retke istoriske marke.

PRIMEDBA PREVODIOCA

Da bi se bar približan pojam mogao stvoriti o veličini biblioteke ovoga kluba, navodimo čitaocima, da je najveća evropska filatelistička biblioteka prvih godina ovoga veka bila Viktora Supančica (rođen u Ljubljani 31. X. 1838.; umro u Gracu 2. III. 1919.). U njoj je bilo 3037 potpunih godišta filatelističkih listova, a sem toga još preko 30.000 pojedinačnih brojeva, dalje 1800 knjiga i posebnih filatelističkih dela. Sve je to bilo iz vremena od 1861. do 1900. godine. Ova je cela biblioteka 1922. godine prešla u svojinu »Collectors' Club«-a. Eto to je samo jedan deo te velike njujorške biblioteke!

Okupatorsko izdanje maraka za Kosovo

Već više godina se u stanovitim talijanskim filatelističkim krugovima šapuće o nekoj specijalnoj emisiji maraka za Kosovo. Govori se da je bila pripremljena jedna serija talijanskih maraka sa pretiskom »Regno d'Albania — NVRETNIA SHQIPTARE«, ali da nije stavljena u promet iz kojekakvih razloga. Neki opet tvrde da je samo jedna vrednota puštena u promet, dok su ostale tri na neustanovljen način stigle u Njemačku i odatle prenašane u Italiju. Mnogi su opet bili mišljenja da je ova se-

četrstu tj. glavnu vrednotu Lit. 75.—, dok za ostale tri vrednote nije navedena nikakva cijena.

Filatelistička revija »Bollettino Sassone« koja u Italiji i na strani među filatelistima uživa najveći ugled, u svom decembarskom broju se opširno osvrće na ovo izdanje. Ona je mišljenja da su prve tri vrednote ove emisije sasvim uništene bilo uslijed posljedica rata ili su ih same tamošnje vlasti uništile. Prva kombinacija je — kaže — vjerovatnija jer ako bi se vlasti odlučile

rija čisto špekulativne naravi, pogotovo kada se počelo govoriti, da je visina naklade ove emisije 50.000 serija.

Uvaženi i vrlo ugledni katalog Sassone u svojem 3. dijelu pod naslovom »Okupirane i anektirane zemlje«, a u rubrici »Albanija« i pod br. 12—15 je ovu seriju čak i registrirao, ali cijenu je naveo samo za

na uništenje ove emisije, one bi onda uništile sve četiri vrednote, a ne samo tri, jer se zna da je četvrta to jest cijela naklada glavne vrednote ostala pošteđena i kao takva raznim putevima prenešena u Njemačku, odakle se pomalo unosilo u Italiju uz vrlo pristojne cijene.

Ova je revija takoder mišljenja da ona mala količina kompletnih serija, koje cirkuliraju na tržištu, potječe od po jednog jedinog arka od 100 komada. Naime ustanovljeno je da postoji jedan takav arak i da je došao na talijansko ili albansko tržište putem kakovog funkcionara.

U jednoj drugoj talijanskoj filatelističkoj reviji mogao se nedavno čitati jedan veliki oglas putem kojega se nudi ova serija po 60.000 Lit. U tom oglasu je ova serija i kliširana. Gornji naš klišej je izvađen iz ovoga oglasa.

Iznošimo ovu stvar pred naše filateliste

u punom uvjerenju da će se možda među našim filatelistima naći tkogod koji bi mogao u čitavu ovu stvar unijeti malo više svijetla. Obzirom na način kako su se ove marke stavile na tržište danas skoro nakon 9 godina ulijeva u nas opravdanu sumnju da bi se u predmetnom slučaju moglo raditi o špekulaciji velikog formata. Mi pak sa naše strane već danas upozoravamo naše filateliste da gledaju na ovo sa velikom rezervom barem toliko dugo dokgod ne budemo vidjeli kako će se ova stvar dalje razvijati.

M. S.

ДРАГ. М. РАИЧЕВИЋ

Реорганизација подружнице Београд

Већ дуже време због јаког прилива чланства покреће се питање о подели београдске подружнице на више подружница на принципу да сваки рејон добије своју подружницу. У овоме смислу је управа београдске подружнице поднела предлог управи Савеза.

У овом чланку осврнућемо се на главне разлоге због којих се приступило расформирању подружнице Београд, као и на последице које би по даљи рад имала ова подела, тј. осврнућемо се на добре стране овога предлога, као и на тешкоће, на које ће се наићи приликом његовог спровођења у живот.

Подружница Београд на дан 1 фебруара 1950. год. имала је 848 чланова и 374 омладинца, што укупно износи 1222 чланова. Дакле већ сама ова цифра показује да је Подружница постала једно гломазно тело, којим је тешко руководити из једног центра, утолико теже што чланови не пружају никакву помоћ Управном одбору што је показало досадашње искуство.

Само техничко пословање Подружнице у погледу издавања марака, наплате чланарине, и давања вињета за размену са иностранством и др. сваким даном је све веће и теже и поред настојања да се што више упрости и обави са што мање гужве и чекања. Свака нова издата емисија ствара читав административни поступак, а када се више емисија мора издати у релативно кратком року, онда се дешавају поједини застоји против којих чланови негодују, према нашем мишљењу, неоправдано. Све ово изискује и већи административни апарат, који треба да буде плаћен.

Прилив нових чланова је постао озбиљан проблем како Управног одбора Савеза, тако и Подружнице Београд (а вероватно и осталих подружница у унутрашњости), јер постоји оправдана сумња да се у чланство Савеза уписују и лица која филателију употребљавају у шпекулативне сврхе, као и појединци који се не баве филателијом, већ се њиховим правом добијања марака користи други, тј. онај који је дотично лице пријавио у чланство. Контролисати из једног центра како се све уписује у чланство Савеза немогуће је за цео Београд, у толико пре што већи број наших старих чланова олако дају гаранције на приступнице нових чланова, не проверавајући праве побуде због чега се неко пријављује за упис у чланство Савеза.

Наша омладинска секција броји данас 374 члана скупљених из целог Београда, што јасно указује да је макар какав конструктиван рад теоријски и практичан рад са оволиким бројем омладинаца немогућ, утолико пре што нашим омладинцима недостаје довољно дисциплине, на коју је чињеницу у „Филателисти“ бр. 1 из 1950 год. указао и омладинац Миодраг Мрђа у свом лепом и објективно написаном чланку.

Досадашњи рад је показао да се врло мали број чланова интересује за рад Савеза и Подружнице а да велика већина сматра да је њихова дужност доћи на филателистички састанак, подићи следовање марака, платити чланарину, и ништа више. Целокупан терет рада пао је на чланове Управног и надзорног одбора који обављају све техничке и остале по-

слове, и јасно је, да неком систематском раду у погледу теоријског уздизања свога чланства и подизања филателије на виши ниво, нису могли посветити довољно пажње.

Све су ово били углавном разлози због којих је поднет предлог Управном одбору Савеза за реорганизацију Подружнице Београд и за формирање већег броја нових подружница, на принципу да сваки реон има своју подружницу. Лично сматрамо да је овакав предлог у садашњем моменту правилан и да ће он много допринети консолидацији филателије и њеном организационом учвршћењу у Београду.

Према стању од месеца јануара ове године број чланова према реонима би био (са евентуалним мањим изменама у вези промена адреса) следећи:

I. РЕОН	144	46	4	194
II. РЕОН	151	58	2	211
III. РЕОН	153	50	6	209
IV. РЕОН	171	89	2	262
V. РЕОН	57	78	3	138
VI. РЕОН	43	28	1	72
VII. РЕОН	35	17	1	53

Као што се види, сваки реон има услова да формира једну солидну подружницу са својом омладинском секцијом, која би имала све услове за један правилан и конструктиван рад. Овакве подружнице са једним управним одбором од 11 чланова (мање 9 или 7 чланова), уз помоћ надзорног одбора и суда части имале би могућности да изврше једну корениту ревизију чланства, као и да у будуће врше ефикасну контролу ко се све пријављује у чланство и из каквих побуда, и на тај начин онемогуће сваку спекулацију у вези са учлањивањем. Даље предности биле би:

Контакт између чланова једне исте подружнице био би много тешњији и пристијији а самим тим би се појачала размена марака између чланова на једној зајисти филателистичкој основи, узајамно разгледање збирки, размене искуства у погледу начина уређивања збирки, избора и начина сакупљања марака, итд.

Даље, уместо досадашњег рада у целој данашњој подружници само једанаест чланова Управног одбора и 6 чланова Надзорног одбора и Суда части, новим предлогом број чланова ангажованих у управама нових подружница износио би: у управним одборима око 71, у надзорним одборима и судовима части око 42, дакле

укупно 113 чланова, т. ј. скоро сваки десети члан био би ангажован на директном непосредном раду у форумима нових подружница. Колики би ово био напредак, мислим да о томе не би требало говорити.

Омладинској секцији нове подружнице моћи ће да пружи пуну помоћ у њиховом теоријском уздизању и стицању знања из филателије, упознавању марака своје земље, набавци филателистичких новитета по приступачним ценама, сузбијању спекулативног духа код омладинаца, који се (захваљујући негативном примеру неких старијих омладинаца) код извесних омладинаца прилично развио. Искуство у раду са омладинском секцијом и резултате које је постигао Филателистички Савез Словеније, могле би да користе све наше нове подружнице.

Поделу марака, наплату чланарине, и остале техничке послове наше нове подружнице могле би да врше брже и ефикасније за своје чланове него до сада, када целокупна подела иде из једног места. Упрошћавање издавања марака и наплата чланарине могли би се још више поједноставити, ако би се унутар једне подружнице формирале групе, којима би руководили поједини чланови управног, па евентуално и надзорног одбора.

Подружница Београд као гломазно тело, претрпано чисто техничким пословима, није могла успоставити чвршћи контакт са органима народне власти и имати подршку у решавању питања локала и др., као ни успоставити контакт са другим друштвеним и спортским организацијама. Новим предлогом подружнице у ствари постају реонске друштвене организације, које ће успоставити чврсту везу са органима народне власти и осталим друштвеним организацијама на реону, и моћи ће се у свим питањима ослонити на њихову помоћ и сарадњу, како у погледу локала, тако и по осталим питањима.

Јасно је да ће у првим данима, уколико се усвоји овај предлог о подели подружнице Београд на седам реонских подружница, бити доста организационих тешкоћа у вези учвршћења подружница, проналазка погодних локала за канцеларије и састанке, и др. Али све ће ове тешкоће бити незнатне у поређењу са оним што ће наша филателија добити новом организацијом.

Главно је да у нове управне одборе буду изабрани заиста прави филателисти и људи који ће се неуморно и са пуно воље и љубави заложити за напредак наше филателије и добри резултати неће изостати.

КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ

НАЈРЕЂА И НАЈСКУПЉА МАРКА НА СВЕТУ

То је марка Брит. Гујане. Некада се чак и сумњало да ли је то и била у ствари права марка, а после је ишла из руке у руку, са све већом и већом ценом, те је данас догурала до највеће цене међу маркама. Цена коју је у своје време за њу дао Американац Хинд, била је 37.000 долара; његова удова уступила је ову марку непознатом купцу за 45.000 долара; овоме је пак учињена понуда од 60.000 долара, али ју је он одбио с одговором да не би ову марку дао ни за 100.000 долара.

У последње време, први пут у историји филателије, у САД слика ове скупоцене марке преношена је телевизиски, те је тако и за филателистичке циљеве употребљено ово најмодерније средство — за пропаганду и упознавање широког круга филателиста.

НЕМАЧКА ФЕДЕРАТИВНА ЗАПАДНА РЕПУБЛИКА

Специјалне поштанске марке за француску зону повучене су из течаја 31. XII. 1949.

ИЗ ЈЕДНОГ СТАРОГ ПИСМА

Писмо је од 10. XI. 1889. У Србији су тада биле у употреби поштанске марке са сликом Краља Милана. Један београдски књијар понудио је неком трговцу с маркама из Падове да му прода 15—20.000 мешаних употребљених српских марака. Овај му одговара да би их преузео по цени од 15 дин. за хиљаду комада, а тражио је неупотребљене марке за новине од 2 паре по 25 динара за хиљаду. Почуђач је одговорио да би дао употребљене марке по 20 дин. за хиљаду. Међу овим маркама је било сигурно и марака из ранијих издања кнеза Милана. Шта би то данас вредело?

ПАЛЕСТИНА

Марке издате о 75-годишњици Светског Пошт. Савеза добиле су претисак „PALESTINA“ латиницом и арапским словима. Оне су пуштене у течај у оним крајевима Палестине, које су поселе трупе емира Абдулаха. — Марка од 50 мила постоји са погрешним претиском „PLAESTINA“. Те су марке нарочито тражене у Енглеској и достигле су врло високу цену. Обратите пажњу на те марке!

U. P. U.

Овај се натпис налази само на маркама издатим за успомену на 75-годишњицу Светског Пошт. Савеза. Код Гватемале и Хондураса има марака са тим словима, које нису у вези са том прославом, и означавају припадност тих земаља Светском Пошт. Савезу.

МАРШАЛ СТАЉИН НА МАРКАМА

Не само у Русији већ и у другим информбировским земљама почео се маршал толико „филателизирати“, да ће достићи и претседника Рузвелта. Али, нарочито је интересантан случај код Мађарске! Приликом прославе Стаљинове 70-годишњице фигурирала је на маркама Мађарске Стаљинова слика, а није давно било да је на њеним маркама била Рузвелтова слика; само је разлика у томе, што је у славу Рузвелта издато 8 марака и 2 блока, а Стаљин се морао задовољити само са три-ма маркама. Каквом ли су мером Мађари мерили важност и величину ова два човека?

ИЗ ХОЛАНДИЈЕ

Као последица дуге владавине холандске краљице Вилхелмине био је велики број поштанских марака са њеном сликом — од детињства до старости. Издато је у самој Холандији 184 комада, а у холандским колонијама 465 комада.

МАНА СА РУСКОГ НЕБА

Већ смо скоро изгубили сваки преглед многобројних издања марака СССР. Издавачима ових многобројних пропагандних издања изгледа није стало до унапређења филателије, јер се оваком гомилом слика то не може постићи, јер нема много света који може толики новац одвајати за марке тако често издаване у тој земљи. Сада се сигурно згрћу велике суме новаца из целог света, али ту и почиње агонија филателије, јер се све више и више света повлачи са тога терена. Ево прегледа издања у другој половини 1949. године:

5. V. у част совјетске штампе	2 марке
7. V. у спомен Попова	3 марке
10. VI. 150-годишњица Пушкина	5 марке
13. VII. дан марке	2 марке
20. VII. изложба Пушкинових дела (1 блок)	4 марке
28. VII. у славу Мичурина	2 марке
7. VIII. спортови	8 марке

8. VIII. у спомен Докучајева	2 марке
14. VIII. 150 год. од смрти Баженова	2 марке
31. VIII. 200 год. рођења Радишчева	2 марке
10. IX. санаторијуми	10 марака
30. IX. 100 год. од рођења Павлова	2 марке
5. X. 75-год. Светског Пошт. Савеза зупчане	4 марке
10. X. 75-год. Светског Пошт. Савеза незупчане	2 марке
18. X. пошумљавање Јужне Русије	6 марке
22. X. 30 год. од смрти Чапајева	1 марка
24. X. 125 год. од рођења Никитина	2 марке

27. X. 125 г. Малог Театра	3 марке
29. X. 32 год. револуције	2 марке
2. XI. пољопривреда	2 марке
9. XI. нова серија за ваздушну пошту	8 марака
12. XI. спортски шампионат у 1949 години	5 марке
19. XI. новопроизведене локо- мотиве	4 марке
30. XI. дан совјетског устава	1 марка
XII. 20-год. таџичке републике	5 марке
XII. 25-год. узбек. републике	6 марке
XII. за конгрес за мир	2 марке
XII. 10 год. украјин. републике	2 марке

Зар ово није филателистички благо-
слов?

НАШЕ МАРКЕ

ПРОВИЗОРНЕ ФРАНКО МАРКЕ У ПРОМЕЊЕНИМ БОЈАМА

Предвиђена емисија провизорних франко-марака у промењеним бојама пуштена је у течај у целости. После пуштања вредности од 3.— и 5.— дин., пуштена је у течај вредност од 2.— дин., а затим и од 1.— дин., чиме је ова серија завршена.

Нова вредност од 2.— дин. је у зеленој боји, место раније црвене боје. Нова зелена боја одговара код нас уобичајеној боји марака за франкирање дописница у унутрашњем саобраћају. После штампања марака у промењеној боји извршено је прештампавање новог назива државе, који је у једном реду, при дну марке, преко ранијег назива државе, а гласи „ФНР ЈУГОСЛАВИЈА.“ Претисак је у црној боји у латиници.

Нова вредност од 1.— дин. је у светло-смеђој боји, место раније зелене боје. И ова је марка после штампања поново прештампана новим називом државе, којим је поништен ранији назив. Претисак се састоји од слова „ФНР“ наштампаних на доњој половини леве ивице марке у вертикалном поретку слова, а затим од речи „ЈУГОСЛАВИЈА“, у једном хоризонталном реду при дну марке. Претисак је у црној боји у латиници.

Комплетни састав ове серије састоји се од 4 вредности:

- 1.— дин. светло-смеђа,
- 2.— дин. зелена,
- 3.— дин. лиласто-црвена,
- 5.— дин. светло-плава.

Марке су пуштене у свим поштама у земљи, а користиће се за франкирање поштанских пошиљака до коначног утрошка.

Б. М.

НАБОР НА МАРЦИ ОД 5 ДИН. ИЗ СЕРИЈЕ „НР МАКЕДОНИЈЕ“

Цветко Стефановић, члан Подружнице Београд, приказао је ову марку са вертикалним набором преко целе марке, који полази између слова Н и Р у натпису ФНР ЈУГОСЛАВИЈА у врху слике, а завршава се између ознаке вредности и натписа и латиници у дну стике.

ПОМЕРЕН ПРЕТИСАК КОД ПРОВИ- ЗОРНЕ МАРКЕ ОД 1.— ДИН. ЗЕЛЕНЕ

Наше провизорне марке последњих издања обилују разним особинама претиска, што је скоро редовна појава код прештампаних марака. Преовлађују

главном особине, за које не влада веће интересовање, чак ни у случају типичних грешака, ако су оне једва упадљиве и видљиве. Неке интересантније случајне грешке, напротив, обраћају на себе већу пажњу.

Наш читалац Бор. Милетић из Сокобање нашао је на тамошњој пошти провизорну марку од 1.— дин. у зеленој боји са јако помереним претиском у десно, тако да се вертикални низ слова претиска „ФНР“ налази на трећини марке, а последња два слова из речи „ЈУГОСЛАВИЈА“ су сасвим ван цртежа марке, а последње слово А је перфорацијом преполовљено, те једним малим делом прелази на суседну десну марку. — као што то показује и сама слика.

Оваке особености, и ако не спадају у типичне особине, интересантније су од разних типичних грешака у виду малих тачкица и цртица, које се морају тражити лупом.

Б. М.

ПРЕОКРЕНУТИ ПРЕТИСЦИ НА МАРКАМА ИЗ ИЗДАЊА „ВУЈА“

„НОВА ФИЛАТЕЛИЈА“ бр. 2 доноси вест да је на пошти у Копру продата једна половина табака марска из „партизанске серије“ са претиском СТТ/ВУЈА од 1 дин. се преокренутим претиском. — С обзиром на нашу вест о истом случају на стр. 23 у бр. 1 „ФИЛАТЕЛИСТЕ“, из Н. Сада, ово би био други табак нађен са истом грешком.

Исти лист доноси слику и вест о преокренутом претиску на марци од 20 дин. и објашњава да су у једном табаку нађене само те две марке (у хоризонталном низу једна до друге) и да су случајно, при крпљењу табака основне марке биле улепљене у преокренутом положају.

А. П.

Другарица Синелчикова Јелена из Новог Сада послала је Уредништву четворац од марке из партизанске серије са претиском 3/8 динара (жута) из доњег десног угла тисковног арка, на којем је услед пресавијања арка изостао читав до-

њи ред претиска и вреднота „Д 3“. — Овај четворац је један од најлепших случајних грешака код овог издања (в. сл.).

М. В.

Друг инг. М. Вернер из Новог Сада приказао нам је веома интересантну грешку, која је настала услед јаког набора табака приликом прештампавања са новим претиском.

Ради се о десној доњој страни арка марке од 3/8 динара из партизанске серије (жуте боје) — на којем је делу арка претисак померен према доле (в. сл.) те је услед тога настало безброј разних варијаната претиска, као на пр. слободна осмица, горе двапут претискана марка са натписом ФНРЈ ЈУГОСЛАВИЈА, исти претисак, само једанпут на марки итд.

Померање претиска је обухватило само део тисковног арка од доњих 5 редова, дочим су горњи редови остали са редовним претиском — нормално прештампани.

Исти нам друг јавља леп случај деломично неотштампане слике марке код вредноте од 2.— динара из наше прве серије са сликом маршала Тита у новој динарској монети. — Како се види на приложеној слици услед случајности је изостао вертикални део слике марке са леве стране у ширини од 2—3 мм.

М. В.

Познато је, да су ове марке штампане у арцима од 100 комада марака, али с обзиром да су основне марке биле залетоване у тзв. „штокове“ од 50 комада, приликом поновног штампања тих марака за употребу после Ослобођења 1944/45 године повезали су по 2 оваква слога и тако добили штампарски слог од 100 комада.

Друг Цветко Стефановић из Подружнице Београд, приказао нам је део арка од наших првих марака ФНРЈ — „Манастири“ без мреже са претиском 3+2 дин.

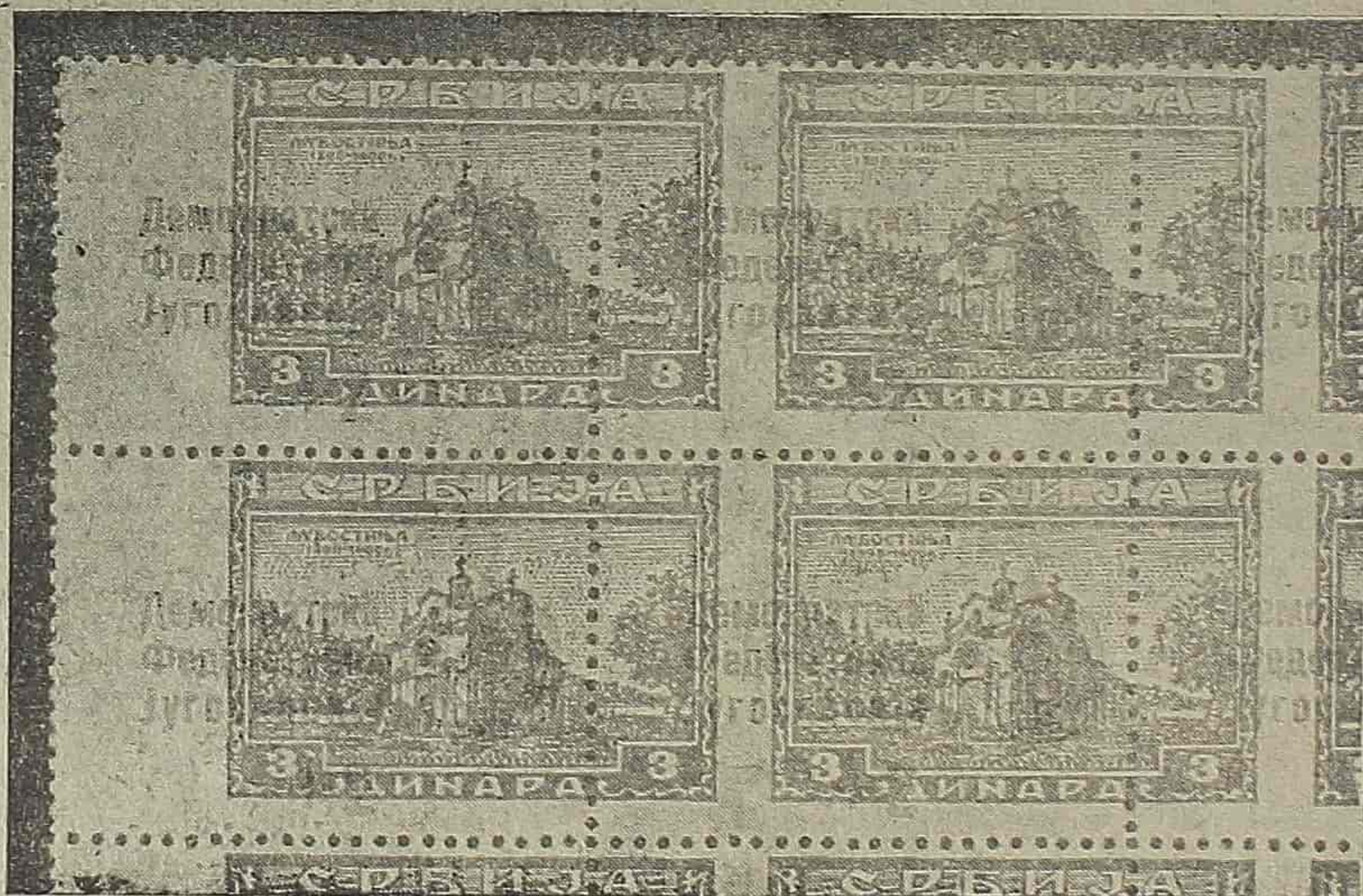
Код приказаног нам таксаба — верујемо да се ради о покушеном таксу овог издања у оригиналним бојама и хартији, који је рађен тако, да су на хартију

одређене величине отштампали прво један слог од 50 комада марака на један део хартије, па су хартију померали и поново са истог слога отштампали и други део табака а да при томе нису

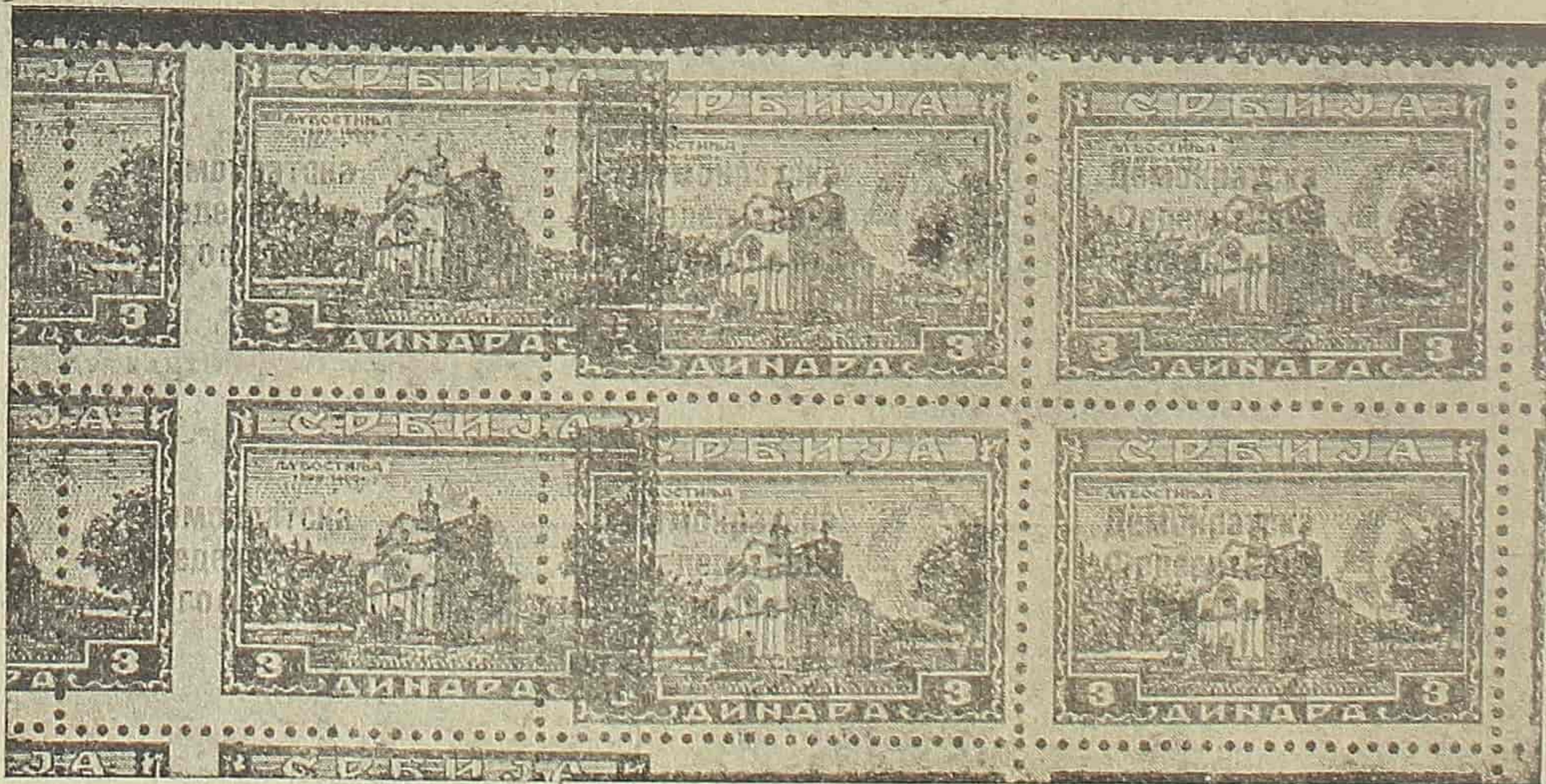
рађене табаке, тако да је у промет дошао путем поштанског шалтера прописно гумиран и перфориран.

Услед споменуте случајности настале су веома лепе грешке на овом табаку, а

обратили нарочиту пажњу на прецизност распореда слогова, те је на средини — између петог и шестог реда у табаку (окомито) настао веома леп двоструки тисак марке тако да је десна страна марке

свакако су најинтересантније оне које смо на приложеним сликама приказали и то први четворац (1. и 2. окомити ред) и шестерац из средине штампарског арка, на којем је лева марка јако померана,

из задњег окомитог реда слога захватила леву страну марке првог окомитог реда истог слога, приликом другог отиска слога на истом арку.

Касније је исти овај арак, прештампан са називом Државе а вероватно случајно је убачен међу редовне, дефинитивно из-

средња двотеруко отштампана а десна потпуно нормална.

Свакако да је за специјалне сабираче ова грешка најлепша од свих до сада пронађених случајности код штампања, после Ослобођења.

М. В.

НАШЕ ЦЕЛИНЕ

ПОГРЕШАН НАТПИС НА ДОПИСНИЦИ ОД 3 ДИН.

На дописници од 3 дин. са црвеним текстом, са вредносном ознаком сликом маршала Тита са капом нашао је Н. Нићин, члан Подружнице Београд, погрешку у натпису на француском језику „REPUBLIQUE“ на место „REPUBLIQUE“.

ОТИСАК НА ДОПИСНИЦИ ОД 2 ДИН.

Инж. М. Вернер, члан Подружнице Н. Сад, доставио нам је дописницу од 2 дин. са плавим текстом са вредносном ознаком сликом маршала Тита без капе са јасним отиском — скоро целим — на задњој страни карте; не види се само један део од вредносне ознаке. Отисак се (при прозиру) тачно поклапа са текстом на предњој страни карте и, да није овог недостатка једног дела вредносне ознаке, могао би се, на брзину, узети за продорни отисак.

Друг Јаковљевић Стеван из подружнице Нови Сад пронашао је веома лепу случајну грешку на авионском куверту од 5.— динара (в. сл.) на којем је знатан део марке остао неотштампан.

КОВЕРТЕ СА ПАРОЛОМ

Парола о штедњи на задњој страни коверта, коју смо објавили у бр. 2 нашег листа „Улажимо новац на штедњу, навикавајмо се на правилно располагање уштеђевинама“ одштампана је на српском језику у ћирилици и на коверти са вредносном ознаком сликом зидача.

ДРУГО ИЗДАЊЕ КОВЕРАТА СА ВРЕДНОСНОМ ОЗНАКОМ РИБАРСТВОМ

Појавиле су се коверте са вредносном ознаком рибарством у II. издању т. ј. са једном кратком и два дугачким линијама за адресу на предњој страни коверте. Текст је у ћирилици како на адресној, тако и на задњој страни. Текст и распоред текста исти као и код осталих коверата са ћирилским текстом. Али је код ових коверата једна новина — нове пароле! У дну задње стране су штампане две пароле, обе у два реда. Са леве стране: „Мали улози на штедњу — милијарди /суме за изградњу социјализма“, а са десне: „Новац на штедној књижици /суме/ је и општа корист“.

А. П.

NOVE MARKE

ALBANIJA

Krajem decembra 1949. u spomen petogodišnjice narodne republike, izdate su 2 marke: 3 leka crvena, sa slikom borbe na ulici, oblika položenog pravougaonika; 5 leka ljubičasta sa slikom borca sa razvijenom zastavom, oblika uspravnog pravougaonika.

ANDORA

20. II. 1950. puštena je u tečaj marka za vazдушnu poštu od 100 fr. plava, sa slikom gazele i Pirineja.

AUSTRIJA

16. II. 1950. stavljena je u promet jedna spomen marka o 140-godišnjici slavnog revolucionara Andr. Hofera, sa njegovom slikom: 60 gr. ljubičasta.

VATIKAN

24. XII. 1949. u oči Božića, stavljene su u prodaju spomen marke iz serije izdate za Svetu Godinu: 6 lira crna i smeđa (četiri pontifikalne bazilike), 8 l. plava i zelena (Bonifacije III), 10 l. zelena i plava (papa kuca na nebeska vrata), 20 l. zelena i sme-

da (kao ona od 5 l.), 25 l. mrka i plava (kao ona od 6 l.), 35 l. zelena i ljubičasta (kao ona od 8 l.) i 60 l. ljubičasta i crvena (kao ona od 10 l.).

DANSKA

1) 18. I. 1950. puštene su u tečaj 2 marke za poštanske pakete, izradene od maraka za redovnu poštu sa crnim pretiskom POSTFAERGE: 50 ere siva (sa slikom kralja Frederika IX) i 1 kr. smeđa (sa slikom grba).

2) 2. II. 1950. izdata je franko marka sa slikom kralja Frederika IX.; 60 ere plavo-zelena.

3) 23. II. 1950. izdata je još i vrednost od 75 ere sa slikom kralja Frederika IX.

ITALIJA

28. XII. 1949. izdata je jedna marka u spomen 200-godišnjice od rođenja slavnog muzičara i kompozitora Domenika Čimarozze (1749—1801), sa slikom slavljenika: 20 l. ljubičasto-crna.

LIHTENŠTAJN

1. XII. 1949. izdata je marka od 5 rapa u promenjenim bojama: smeđa i žuta na mesto zelene i žute.

LUKSEMBURG

22. XII. 1949. izdate su 2 nove dopunske vrednosti sa slikom velike vojvotkinje Šarlote: 60 s. žućkasto-smeđa i 80 s. zelena.

MADARSKA

1) 21. XII. 1949. o 70-godišnjici maršala Staljina izdate su 3 spomen marke sa istom maršalovom slikom, zupčane 12½:12 i nezupčane: 60 fil. crvena, 1 for. plava i 2 for. smeđa.

2) 1. I. 1950. izdate su 4 marke u slavu madarskih radnika i novog petogodišnjeg plana; slika sa velikom peticom, koja obuhvata razne grane radnosti: 10 fil. ljubičasta (sa visokim pećima), 12 fil. nerandžasta (sa električnom fabrikom), 20 fil. sivo-smeđa (sa traktorima).

3) 5. II. 1950. puštene su u tečaj 3 spomen marke sa slikom Šandora Petefi (istom kao i na markama izdatim 31. VII. 1949), samo u promenjenim bojama: 40 fil. smeđa, 60 fil. crvena i 1 for. zelena.

MONAKO

27. XII. 1949. puštene su u tečaj marke u spomen 75-godišnjice Svetskog Pošt. Saveza, sa slikom zamka u Monaku i zemljine kugle obavijene trakom sa prigodnim nat-

pisima: 5 fr. zelena, 15 fr. crvena i 25 fr. plava.

POLJSKA

1) 15. XII. izšla je jedna propagandna marka u spomen prijateljstva poljsko-sovjetskog, sa slikama Mickijeviča i Puškina: 15 zl. ljubičasta.

2) 21. I. 1950. za III kongres p. t. t. radnika izdata je jedna marka sa slikom pismoše: 15 zl.

3) Nova marka za vazдушnu poštu sa slikom jednog radnika pred hangarom i jednog aviona: 500 zl. crvena.

4) Nova porto marka od 25 zl. mrka.

RUMUNIJA

1) 10. XII. 1949. izdata je jedna spomen-serija od 2 marke, zupčane 14 i nezupčane, prilikom konferencije za osnivanje Međunarodne unije transportnih radnika, sa slikom transportnih sredstava vazдушnih, pomorskih i suvozemnih sa priveskom uza svaku marku s natpisom u 6 redova »10 DICEMBRE 1949 / CONFERINTA DE / CONSTITUIRE A UNIONI / INTERNATIONALE A MUNCITORILOR DIN / TRANSPORTURI«: 11 leja i 20 leja crvena.

2) 21. XII. 1949. povodom 70-godišnjice maršala Staljina izdata je jedna spomen marka (zupčana 14 i nezupčana): 31 l. maslinasta.

3) U početku januara 1950. za filatelištičku izložbu u Bukureštu, izdat je jedan blok sa 2 marke: 81 parale plava (slika najstarije marke) i 10 lei crvena (sa alegor. slikom).

S. S. S. R.

1) XI. 1949. izdata je jedna propagandna serija: novi proizvodi lokomotiva u S. S. S. R.: 25 kop. nerandžasta (električni tramvaj), 40 kop. ljubičasta (Dizel-lokomotiva), 50 kop. smeđa (parna lokomotiva), 1 rub. zelena (kao ona od 40 kop.).

2) 30. XI. 1949. na dan ustava S. S. S. R., izdata je jedna spomen marka: 40 kop. crvena (grb S. S. S. R.).

3) U decembru 1949. o 20-godišnjici tadašnje republike izdata je jedna komemorativna serija od 5 vrednosti: 20 kop. plava i 25 kop. zelena (slike predela), 40 kop. crvena (gradevine), 50 kop. ljubičasta (gradevine), 1 rub. sivo-smeđa (kao ona od 40 kop.).

4) U decembru 1949. izdata je i jedna komemorativna serija od 6 maraka o 25-godišnjici republike Uzbekistan: 20 kop. plava (škola u Taškentu), 25 kop. siva (pozorište u T.), 40 kop. crvena (palata vlade).

40 kop. ljubičasta (pogled na T.), 1 rub. zelena (Staljinov kanal) i 2 rub. mrko-ljubičasta (vodojaža).

5) Pri kraju decembra 1949. kongres za mir održan u Moskvi bio je povod za izdanje 2 spomen marke sa slikama defilea, istim na obema markama: 40 kop. crvena i 50 kop. plava.

6) Pri kraju decembra 1949. o deseto-godišnjici ukrajinske republike izdate su 2 spomen marke: 40 kop. crvena (defile žena) i 40 kop. nerandžasta (defile ljudi).

S. A. D.

27. I. 1950. proslavljena je stogodišnjica rođenja sindikaliste Samuela Gompersa izdavanjem jedne spomen-marke sa slikom slavljenika: 3 c. ljubičasta.

SARSKA OBLAST

Pri kraju decembra 1949. izdata je jedna dobrotvorna serija maraka sa doplatkom u korist socijalne uzajamne pomoći sa raznim slikama (reprodukcijama) slika slavnih majstora (žena sa decom), 12 — 3 fr. tamno-plava (žena sa decom), 12 — 3 fr. tamno-zelena (blagoslov padavičara), 15 — 5 fr.

smeđa (bolestan dečko), 25 — 10 fr. tamno-plava (Sv. Toma Vilnevski), 50 — 20 fr. crno-mrka (bliskatelska bogorodica).

ČEHOSLOVAČKA

1) 17. XII. 1949. izdata je dobrotvorna serija sa doplatkom u korist Crv. Krsta: 1,50+0,50 Kč. ljubičasto-crvena (golub sa crvenim krstom na grudima), 3+1 Kč. crvena (golub sa grančicom mira i crveni krst u uglu).

2) 17. XII. 1949. izdata je i dobrotvorna serija za decu: 1,50+0,50 Kč. siva (žena i dete), 3+1 Kč. ljubičasta (čovek i dete).

3) 21. XII. 1949. puštene su u prodaju 2 marke u spomen 70-godišnjice maršala Staljina: 1,50 Kč. zelena i 3 Kč. smeđe-ljubičasta — sa slikama Staljinovog poprsja.

4) 15. II. 1950. izdata je jedna spomen serija za 51. skijaški šampionat: 1,50 Kč. plavo-siva (skijaš), 3 Kč. smeđa (alegor. slika) i 5 Kč. ultramarinska (kao ona od 1,50 Kč.).

ŠVEDSKA

Izdate su dve nove dopunske vrednosti sa slikom tri krune: 60 ere žuto-zelena i 70 ere tamno-plava.

ŠPANIJA

18. XII. 1949. izdata je dobrotvorna serija maraka u korist borbe protiv tuberkuloze, sa slikom karavane sa raširenim je-drima: 5 s. ljubičasta i crvena — za poštanske karte, 10 s. zelena i crvena — za pisma i 50+10 s. smeđa i crvena; sa slikom aviona i natpisom COREO AEREO: 25 s. smeđa i crvena — za vazдушnu poštu.

ОМЛАДИНСКА СТРАНА

ФИЛАТЕЛИСТИ НА СЕЛУ

За филателисту почетника најважнија је ствар стручна литература за подручје за које се определио за скупљање марака и других вредносница. У граду је то, мислим, осигурано у потпуности, али села и варошице у томе су сасвим оскудне. Прво, почетник нема ни марака (жигосаних, употребљених) где да нађе, а и што нађе, већином су најпростије, а друго, нема по чему да се у скупљању руководи. Исто тако у пошти на селу (ако је она још и успостављена) не може се купити скоро ниједна новоизашла наша серија.

У томе је и велики недостатак и препрека развоју филателије на селу!

Било би врло корисно по филателисте на селу, а и по развојак наше филателије да се у селима, у којима постоје појединци филателисти, а немају подружнице, уведу извесни посредници између Савеза и филателиста у селу, који би од Савеза добијали приручнике, марке и друге филателистичке потребе, и то делили интересентима, а Савезу опет достављали примљен новац за те ствари.

Овим путем би се створио квалитативнији кадар на селу.

Спасоје Милинковић

ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА

II. РЕДОВНА ГЛАВНА СКУПШТИНА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

На дан 2. априла 1950. год. одржаће се II. редовна главна скупштина Савеза Филателиста Србије у Београду у 9 часова пре подне са овим дневним редом:

- 1) Отварање скупштине.
- 2) Бирање прегледача пуномоћја делегата — оверача записника — бројача гласова и записничара.
- 3) Извештај Управног одбора.
- 4) Извештај благајника.
- 5) Извештај уредништва „Филателисте“.
- 6) Извештај Надзорног одбора.
- 7) Извештај Суда части.
- 8) Расправа о извештајима и давање разрешнице управи.
- 9) Предлози Управе Савеза, подружница и чланова и жалбе.
- 10) Одређивање чланарине за идућу годину.
- 11) Бирање нове управе.
- 12) Бирање почасних чланова.

Према чл. 11 Правила „скупштину сачињавају делегати, које бирају подружнице из редова свога чланства и то на сваких започетих 20 редовних чланова по једног делегата.“

Делегати морају донети уредна пуномоћја издата од њихових подружница.

Предлози и жалбе морају стићи Управном одбору Савеза најдаље 25. марта (на адресу Пошт. факс 702 Београд), да би се могло изнети пред скупштину.

УПОЗОРЕЊЕ БЛАГАЈНИКА СФС

Дознаке новца а за уписнине, чланарине и депозите (авансе) врше се на чековни рачун Савеза бр. 102-95603291. На полеђини чека треба јасно исписати, у какве се сврхе новац шаље.

Претплата за часопис „Филателисту“ се шаље обичном поштанском упутницом на адресу: Инг. А. Петровић, Београд, Војводе Драгомира 25.

Депозит (аванс) у висини од 300—500 динара се уплаћује Савезу ради тога, да би благовремено могао осигурати нове емисије марака. Члановима у покрајини, који нису учлањени ни у једној подружници, одрачунаваће се од тога аванса и члански улог, као и трошкови поштарине и експедиције марака. Подружнице међутим треба да за своје чланове шаљу чланске улоге засебно. Зато код њих тај аванс не мора бити већи од Дин. 300.—

Понављамо, да се претплата за часопис неће одрачунавати од аванса.

За пошिल्ке новца у препорученим или обичним писмима Савез не преузима одговорност за случај, ако се послати новац изгуби.

УПОЗОРЕЊЕ БЛАГАЈНИЦИМА ПОДРУЖНИЦА

За благовремену дознаку чланских улога, уписнине и аванса Савезу воде бригу само подружнице. Не треба се, дакле, ослањати на то, да ће Савез упозоравати, у случају да члански улози или слично не буду на време уплаћени.

Благајници подружница треба чланске улоге да убиру за најмање три месеца унапред и то најбоље квартално. Убрани новац нека одмах дозначе Савезу са списком чланова, који су уплату извршили. Потпуно је неправилно, да се члански улози убиру час за један час за два или више месеци и такви спискови шаљу Савезу, јер Савезни благајник нема техничке могућности, да води евиденцију појединачно за сваког члана подружнице, до када је свој члански улог платио.

И у погледу аванса треба да благајници подружница поступе на исти начин, дакле да наједаред дозначе авансе за све чланове подружнице. Обзиром на то, да сада омладинци следеју исте количине марака, као и одрасли чланови, — морају и они уплатити исту висину аванса, као и одрасли.

РАСПОДЕЛА МАРАКА ИЗ КОПРА

Савез је за све своје чланове на време резервисао нова издања у Копру. Поједина издања су резервисана за онолики број чланова, колики је Савез приликом резервисања тога издања имао укупно. Према томе не могу рефлектирати на те марке они чланови, који су у Савез учлањени тек после резервисања дотичне емисије марака. Непотребно је, да се у том смислу обраћају на Савез, а још мање да дозначују новац, јер Савез не располаже са никаквом резервом ових издања.

У месецу фебруару свима су разасла-те две емисије марака из Копра и то авијонске марке са претиском у динарској монети (ВУЈА авиј. III) и УПУ марке издате за Копар (Ово издање има само две вредности). Уплаћене су и очекује се приспеће из Копра партизанске и порто серије, која ће такође одмах бити раз-

слата свима, који на њих имају права.

Услед тога, што нам је из Копра приспео знатно мањи број серија емисија ВУЈА авиј. III и УПУ, могли су добити те марке само они, који су до краја августа 1949. били учлањени у СФС, иако смо резервисање тих марака учинили по стању чланства од краја септембра 1949. Савез је замолио Инспекторат ПТТ у Копру, да нам накнадно пошље задржану количину серија. Ако их добијемо, моћи ћемо их послати свима, за које смо првобитно учинили резервисање.

Марке за стогодишњицу жељезница (1 серију и 1 пар блокова) смо такође поручили у Копру и послали новац за њих. До данас, међутим, нисмо из Копра добили потврду наше поруџбине. Ако их добијемо по нашој поруџбини, примиће их сви чланови, који су најкасније до краја 1949. били учлањени у СФС.

Под датумом учлањења у Савез разуме се дан, када је дотични примљен у чланство на седници управног одбора СФС. Дакле не важи датум његове приступнице или дан, кад га је подружница прихватила за члана.

Умољавају се све подружнице, као и чланови изван подружница, да признанице о пријему појединих серија пошљу што пре Савезу на поштански фах 702. Много чланова изван подружница још није потврдило ни пријем марака 5. год. Македоније итд.

НАРОЧИТА УПОЗОРЕЊА

По правилима СФС чланарина мора бити измирена најкасније 8 дана пре главне годишње скупштине Савеза. Пошто ће се та скупштина одржати 2. априла о. г. потребно је, да сви заостали члански улози буду што пре дозначени Савезу. По правилима се предвиђа брисање чланова, који не удовољава горњем захтеву.

* * *

Према решењу Управног одбора СФС од 7. фебруара 1950. треба подружнице најкасније до 10-ог у месецу да пошљу Савезу извештај о раду подружнице у протеклом месецу. Умољавају се подружнице, да по горњем поступе.

* * *

Позивају се све подружнице и појединци, који су требовали вињете за размену марака са иностранством, да одмах пошљу оправдања за изузете вињете заједно са обрачуном истих. Под оправдањем се разуме списак изузетних вињета, у којем ће бити наведено, колико је вињета за коју земљу изузето и када су поједине оправдане. Неплаћене вињете одмах измирити на чековни рачун 102-95603291 са ознаком на полећини, да се новац дозначује за вињете.

■ ИЗ ПОДРУЖНИЦА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ БЕОРГАД

Подружница СФС у Београду одржала је на дан 25. II. 1950. своју прву редовну годишњу скупштину. Скупштина је одржана у подружничким просторијама, у улици Маршала Тита бр. 28. И ако је ова подружница највећа у земљи, јер броји преко 1200 чланова, скупштина је присуствовао мали број чланова, највише око 200, дакле испод очекивања. Међутим, и овај број задовољава, када се скупштина посматра као скуп и смотра правих филателиста, за које њихова подружница није само одељење поште са филателистичким шалтером, где долазе само онда, када се деле марке.

Радом скупштине руководило је радно председништво: Борислав Ст. Мрђа, Живојин Милетић и Љ. Илић, а сам рад се развијао по утврђеном дневном реду.

По прочитању извештаја управног одбора, благајника и надзорног одбора, као и суда части, који су саслушани са потребном пажњом, чланство се упознало са радом подружнице у прошлој години, са тешкоћама на које се налазило, као и са свима успесима и неуспесима.

У дискусији по извештајима управног одбора као и предлогу о подели подружнице на седам реонских подружница узело је учешћа више чланова. Дискусија се у главном свела на два проблема: о филателистичкој политици, коју воде државне филателистичке установе и о подели подружнице на реонске подружнице. По оба ова питања дискусанти су се изјашњавали у негативном смислу, а истовремено су били тумачи свих присутних чланова, који су њихова лична мишљења, погледе и тумачења бурним одобравањем и аплаузима примаали као своје. Ово

нарочито по питању наше званичне филателистичке политике, у којој треба да узму учешћа и филателистички савези, као претставници масовних друштвених организација, које су у овом погледу највише тангиране, а најмање питане. Присутни су се такође изјаснили и против деобе београдске подружнице, па се апеловало на СФС да понова проучи предлог о деоби и донесе своје решење стим да се по тој ствари претходно консултује чланство.

Обзиром на предлог о подели подружнице, као и на решење СФС, да до коначне поделе подружнице послове садање подружнице води стари управни одбор, избор новог управног одбора није извршен.

Од стране Савеза скупштини је присуствовао претседник Ал. Ј. Петровић, а од стране Бироа за филателију друг Дејан Тубиновић.

Са скупштине су послани поздравни телеграми: Министарству пошта ФНРЈ, Савезу Филателиста Србије и Инспекторату Птт у Копру.

По испуњеном дневном реду скупштина је завршила рад у 13¹/₂ часова.

ИЗ ПРИЈАВЕ ЗА ОСНИВАЊЕ ПОДРУЖНИЦЕ БОР

У нашем највећем радном колективу — Борски рудници постоје сви услови а и жеље за оснивање подружнице тога Савеза, те је и у том правцу покренута акција, која је примљена врло радо и нашла одјека у редовима наших радбеника.

Оснивање подружнице у нашем месту је од великог значаја за културно просветни рад, јер је ова врста спорта један врло користан и поучан фактор за широко упознавање радних напора и културног развоја наше земље.

Подружница у нашем колективу потпуно би одговорила својим задацима и оправдала би своје постојање, јер би окупила све љубитеље филателије како старе тако и нове, пропагирала би стручно скупљање поштанских вредносница упознавајући тиме разне науке и уметности и развијала би смисао за лепоту и вредност филателије код нас, која путем марака упознаје наше радне слојеве са изградњом социјализма и културним тековинама ФНРЈ.

Нарочито је то важно за омладину, која треба да се упућује у овај поучан спорт те ће у исто време да се филателија чини приступачном што ширим круговима.

се овом задатку озбиљно и упорним њиховим настојањем и тумачењем користи организовања подружнице постигло се то да данас већ имамо довољан број чланова, како то прописује Правилник тога Савеза.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ У ОЦАЦИМА

На дан 15. I. 1950. одржана је годиња скупштина Подружнице. По прочитању извештаја о раду у прошлој години, у коме је констатован слаб рад, ради чега су неки чланови били брисани, а секретар и благајник су били смењени, прешло се на дискусију. У дискусији је утврђено да је главна тешкоћа у развоју филателистичког живота у овој подружници додељивање врло мале количине пригодних марака. Будућој управи је стављен као најважнији задатак масовљење филателије у Оцацима и околним местима. На концу је изабрана нова управа Подружнице: **Управни одбор:** претседник Светомир Ђорђевић, секретар Стеван Ранда, благајник Миодраг Тутуновић, руководиоц размене др. Едвард Хампел, чланови: Јелена Огризек, Драгутин Рохацек и Стеван Валент. — **Надзорни одбор:** Душан Мркаљ, Грета Вишт и Петар Пиат. — **Часни суд:** Бела Корењ, Тодор Грујић и Војислав Закић. — **Адреса за пошту:** Стеван Ранда, Парфимерија СРЕМАГ — Оцаци.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ АПАТИН

Редовна годишња скупштина ове Подружнице одржана је 22. I. 1950. у просторијама Музичке школе. Пошто су прочитани извештаји управног одбора, благајника, надзорног одбора и часног суда и констатован задовољавајући рад управе, једногласно је дата разрешница старој управи и изабрана нова, у коју су ушли: у **Управни одбор:** претседник Фрањо Цинклер, II. претседник Јосип Шванда секретар Антун Одри, благајник Роза Белт, чланови управе: Јосип Торди, Карло Прокеш, Роза Штадлман, Јосип Еман и Немања Увалић. — **Надзорни одбор:** Јосип Фертнер, Фрањо Шафрањ и Антун Шрајбер. — **Часни суд:** Антун Криг, Јован Госајн и Александар Милић. За делегате за скупштину Савеза Филателиста Србије у Београду изабрани су: Александар Милић и Немања Увалић. — Донешено је решење о одстрањивању из Подружнице оних чланова, који сем подизања нових марака не показују никакво интересовање за рад у Подружници и

за филателију у опште; одређен је рок за подизање марака из Подружнице: донесена је одлука о набавци филателистичке литературе и о међусобној размени. После исцрпљења дневног реда скупштина је закључена.

ИЗ ПОДРУЖНИЦЕ У КИКИНДИ

Подружница Савеза филателиста Србије у Кикинди одржала је своју редовну годишњу скупштину 22. I 1950. По прочитању извештаја управног и надзорног одбора и суда части није се нико јавио за дискусију, већ се без примедбе једногласно примају и даје разрешница старој управи. После тога се приступило избору нове управе: **Управни одбор:** претседник Бела Нађ, механичар; подпретседник Миклош Клејн, кројач; секретар Илија Јовановић, служб.; благајник Петар Мунђан, жел. служб.; чланови: Владимир Глигорин, управник школе, Јован Орос, чин., Александар Трифунац, књиговођа, Иштван Катић, кројач и Јосиф Фа, молер. — **Надзорни одбор:** Ирена Топонарски, Др. Ладислав Семзе, лекар и Бела Хан, задр. чин. — **Суд части:** Др. Јован Сремац, адв. Др. Коста Дрндарски, судија и Јован Кемеш, судски истражник. За делегате за скупштину Савеза изабрани су: Миклош Клејн и Петар Мунђан. — Донесене су одлуке о тражењу могућности за добијање марака за размену са иностранством.

Адреса за кореспонденцију: Илија Јовановић, Кикинда, Синђелићева бр. 6.

ПОДРУЖНИЦА У ВАЉЕВУ

Годишња скупштина Подружнице СФС у Ваљеву одржана је 29. I. 1950. у просторијама I мешовите гимназије. У радно претседништво изабран је за претседника Димитрије Драшковић. Пошто су изабрани записничар и оверачи записника, прочитани су извештаји управног одбора, благајника, шефа размене, прочелника омладинске секције, надзорног одбора суда части, па се прешло на дискусију по тим извештајима; одана је захвалност директору гимназије М. Дудићу и његовом заменику професору Ковачевићу на указаној предусретљивости према Подружници, а затим је одато признање за рад у Подружници проф. Тараканову, подпретседнику, благајнику Храњецу и прочелнику омладинске секције и секретару Јосипу Боуреку. После дискусије дата је разрешница старој управи уз пуно признање за успешан рад. — У нову управу изабрани су: **Управни одбор:** Претседник Димитрије Драшковић; подпретседник Александар Тараканов, секретар Јосип

Боурек, заменик секретара Манојло Крга, благајник Никола Храњец, заменик благајника Предраг Тодоровић, шеф размене Милорад Марковић, књижничар Јова Ковачевић, чланови управе: Лазар Одановић, Божидар Марјановић и инж. Божа Бендеља. — **Надзорни одбор:** Благоје Чупаревић, Др. Љубивоје Михајловић и Никола Милић. — **Суд части:** Живорад Димитријевић, Милодраг Миловановић и Миша Бабић. — За делегате на скупштину Савеза Филателиста Србије изабрани су: Никола Храњец, Лазар Одановић, Александар Тараканов. — Усвојени су предлози за скупштину Савеза за почасне чланове, о контроли продаје пригодних марака на пошт. шалтеру и о повећању додељивања пригодних марака члановима на пет серија. Решено је да се проучи питање о приређивању изложбе у Ваљеву и о доношењу албума на састанке ради упознавања и међусобног такмичења.

Редовни састанци Подружнице одржавају се недељом од 9 до 12 часова у згради I. мешовите гимназије.

Адреса за преписку: Никола Храњец, проф. Ваљево Ул. Др. Пантића бр. 41.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ У СРЕМ. МИТРОВИЦИ

Ова Подружница одржала је на дан 12. III. 1950. своју оснивачку скупштину, на којој је коначно ова подружница и званично образована и тим постављена полазна тачка за даљи филателистички рад у месту и околини. Сем организационог питања скупштина се занимала и идеолошком страном овог спорта, његовим искоришћењем у културне сврхе, као и питањем омасовљења, да би се постигла жељена сврха.

После дискусије и разговора о разним филателистичким проблемима, у току које је констатована несташница филателистичког прибора, затим сметање правилног развоја филателије и сувише ограниченим бројем марака, које се дају филателистима, скупштина је прешла на избор управе. У ту управу су изабрани: за претседника Сава Миливојевић, за секретара Ђура Јане, за благајника Ђорђе Радовановић, за чланове управе: Стева Мунижаба, Стева Целнер и Мара Кашуба. — У надзорни одбор изабрани су: Сретен Бикички, Вилим Редиг и Антон Матор. — У суд части су изабрани: Петрећ Петар, Никола Мачковски и Фрања Шерер. — Делегат СФС на скупштини био је Борислав Ст. Мрђа.

Скупштина је протекла у примерном реду. Присуствовао јој је леп број омладинаца. Подружница има 49 чланова.

ИЗ НР МАКЕДОНИЈЕ**ОСНОВАН ЈЕ САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА
МАКЕДОНИЈЕ**

Давнашње жеље македонских филателиста, да се што пре организују и стану у ред са осталим филателистима из других братских република, остварене су Дана 29 јануара ове године у просторијама Музичке школе у Скопљу, уз учешће огромног броја филателиста из Скопља и делегата из провинције, основан је Савез филателиста Македоније. Иницијативни одбор, комбинирајући од искусних филателиста разних професија, спремио је све што је било потребно. Исти је изашао пред скупштину и предложио јој дневни ред и пројекат савезних правила, која су претходно анализирана и проучена. Присутни су ово уз дуготрајан аплауз примили. После овога прешло се на рад по дневном реду. Особито је била жива и интересна дискусија око разних предлога, које је чланство постављало као задатак новој управи. Дискутанти су подвлачили као највећу потребу активирање и организацију свих филателиста на територији македонске републике, како би се колективно упрегнуле све могуће силе са циљем да се допринесе што ефикаснијем и реалнијем остварењу планова постављених грађанима у новој социјалној држави у оквиру прве Титове петолетке. Са друге стране, у погледу заинтересованости (особито код омладине) истицана је потреба класера, албума, као и другог филателистичког материјала, а нарочито жеља да се у Скопљу отвори

магазин „Југофилателије“, одакле ће се филателисти снабдевати потребним материјалом.

После дуже и разностране дискусије прешло се на избор управе, у коју су ушли агилни чланови, који су својим радом у прошлости доказали да су заслужни за поверене им дужности у Савезу Македонских Филателиста. Састав управе је следећи: председник Савеза Светислав Наумовски; подпретседник Ристо Елимов; секретар Богое Богоевски; други секретар Галабин Ковачевски; благајник Никола Хаџи Николов; шеф Јордан Пешов; шеф омлад. секције Борис Маленков; књижничар Марија Неделкова, сви из Скопља; чланови управе: Стојан Христов из Т. Велеса, Георги Пирози из Битоља, Никола Крупешкин из Штипа. — Надзорни одбор: Лазар Танев, Гоко Лазаров, Трајко Попов и Славе Поповски, сви из Скопља. — Суд части: Димче Георгијев, из Скопља, Киро Нешов из Т. Велеса, Радко Корда из Скопља.

На крају скупштине Управа је захвалила чланству на избору, захвалила је Бироу за Филателију при Министарству пошта, Савезу филателиста Србије и лично другу претседнику Савеза Филателиста Србије на помоћи и заузимању око оснивања Савеза Филателиста Македоније.

Са скупштине су послате и депеше Бироу и савезима.

Стање чланства за сада у Савезу је око 400 омладинаца и одраслих. Сада се оснивају и подружнице.

Адреса Савеза: Дирекција пошта — Скопље.

ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**ГОДИШЊА СКУПШТИНА
ПОДРУЖНИЦЕ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
У САРАЈЕВУ**

Ова подружница одржала је своју прву редовну годишњу скупштину на дан 12. фебруара о. г. у просторијама „Чехословенске обеци“. Рад скупштине обухватио је реферате о раду у протеклој години са дискусијом, предлоге за рад у овој години, разрешавање ранијег управног одбора и избор новог. — Од стране Савеза скупштини је присуствовао Претседник Анто Милиновић и секретар Исмаил Черкез, као и претставник управе поште Сарајево 1.

Дискусија по разним питањима у главном се сводила на разјашњавање и проучавање даљњег филателистичког рада подружнице на њеном подручју. Дискусија је донела неколико добрих и корисних предлога, које је скупштина примила са задатком, да их у новој радној години реализује, пошто их претходно проучи и разради. Скупштина се позабавила и радом појединаца, њиховим залагањем на ширењу и пропагирању филателије, као и обављањем дужности обзиром на примљену функцију у управи подружнице, па је за нарочито залагање похвалила рад секретара Јосипа Милиновића и наградила га једном збирком марака.

На дан скупштине подружница у Сарајеву имала је 211 чланова редовних и омладинаца. Организационом питању по-

свећена је сва потребна нажња тако да су сарајевски филателисти скоро сви организовани а помогао је популаризање филателије међу омладином. Ово се имало у виду и приликом избора нове управе, у коју су ушли и омладинци.

Са скупштине подружнице послати су телеграфски поздрави ЦККПБиХ и Министарству пошта ФНРЈ.

У нову подружничку управу изабрани су: Претседник Др. Мехмедагић Алиосман, лекар, — потпретседник Иван Прохаска, кројач, — I секретар Јосип Милиновић, столар, — II секретар Мехо Мустафић, служб., — благајник Рико Елзнер, служб., — руководиоца секције за размену марака Фехим Бехлиловић, служб., — земеник руководиоца секције за размену Иван Крањчевић, пенз. — чланови управног одбора: Марко Кубурић, фризер, — Раде Чокић, инж. — Владо Деган,

Ћак-омладинац, — Злата Пиркић, Ћак-омладинац и Смајо Користовић, кројач. У надзорни одбор изабрани су: Др. Милан Радулашки, лекар, — Јосип Пецак, пенз. и Фахро Измирлија, Ћак-омладинац. — У суд части изабрани су: Милош Љесковац, директор Комуналне банке, — Салих Јаребица, пошт. службеник, Јосип Пацек, пенз. и Фахрудин Измирлија, Ћак-омладинац. — За делегате за скупштину Савеза Филателиста Босне и Херцеговине изабрани су: Милош Љесковац, Бора Милутиновић, инж. Ервин Пшорн, Др. Милан Радулашки, Ахмет Хациомеровић, Алија Пиркић, Смајо Користовић, Владо Деган, Фахро Измирлија и Злата Пиркић.

Скупштина је после двочасовног рада завршена у 12 часова, остављајући најлепши утисак на све присутне.

Јосип Милиновић

IZ NR HRVATSKE

JEDNA LOKALNA FILATELISTIČKA IZLOŽBA

Štampa, izložbe i predavanje na filatelističkim sastancima, zatim međusobna razmena filatelistički razgovori i organizovanje filatelista u svoja društva, sve to doprinosi širenju i popularisanju filatelije, lepog, korisnog i poučnog sporta, koji i kod nas postaje sve više opštenarodni i sve pristupačniji svima društvenim slojevima. Od pomenutih načina za širenje i popularisanje filatelije priređivanje filatelističkih izložbi zauzima jedno od prvih mesta, kao očigledna propaganda, daleka od svakog teorisanja i teoriskog ubeđivanja. Izložbe se obično priređuju u našim većim centrima, gde postoje veće i jače filatelističke organizacije, koje ih i priređuju. U manjim mestima izložbe su retke priredbe, a priređivanje izložaba od strane pojedinaca iz vlastitih pobuda, pretstavljaju jedinstvene slučajeve. Ipak, jedna takva izložba priređena je u Staroj Gradiški. Na dan 5. februara o. g. dvojica filatelista priredila su filatelističku izložbu, koja je imala izvesan svoj značaj. Izložbi je bio cilj popularisanje filatelije u mestu, kao i davanje potstreka drugim mestima u unutrašnjosti, da priređuju slične izložbe. Izvesna iskustva sa te izložbe možda bi korisno poslužila i ostalim mestima u unutrašnjosti, gde postoje ili filatelistička društva ili bar izvesan broj organizovanih članova, koji bi trebali da povećaju svoj broj i tim stvore mo-

gućnost za obrazovanje filatelističkog društva.

Izložba u Staroj Gradiški imala je lokalni značaj. I ako priređivači nisu imali sav potreban nameštaj za izložbu, specijalno vitrine, priređivači su se ipak dobro snašli. Izložbena prostorija bila je ukrašena slikama naših državnih rukovodilaca, a zatim parolama sa prigodnim odgovarajućim tekstom: »Bavite se naučnim i kulturnim sportom — filatelijom«, »Ime idejnog tvorca prve poštanske marke pripada Jugoslovenu Lovrencu Koširu« itd. Izložbene vitrine bile su zamenjene običnim stolovima prekrivenim papirom, čija je boja naročito isticala poredane marke, preko kojih je bilo stavljeno staklo. Ovako dekorisana prostorija ostavljala je lep utisak na posetioce, kao i sam izložbeni materijal. Izložbeni deo jugoslovenskih maraka bio je sastavljen od kompletnih serija, iznad kojih su bili stavljani podaci o vremenu i svrsi izdavanja.

I ako je izložba imala sasvim lokalni značaj, za mesne prilike ona je odigrala ulogu, koja se od nje očekivala. Oni, koji nisu nikada ni znali da postoji i ovaj sport, saznali su za njega sa ove izložbe. Kod mnogih je izazvana znatiželja, a kod onih, koji su se nekada bavili ovim sportom pa ga iz ko zna kakvih razloga napustili ponovo je probudeno interesovanje za filateliju. Kod omladine izložba takode nije ostala bez uticaja.

Zvonko Jurić

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА

REPUBLIKA — Beograd, nedeljni politički list sa stalnom filatelističkom rubrikom, donosi u februarskim brojevima:

Br. 223 — V. Grdešić: Filatelistička higijena; — B. M.: Provizorne porto marke u tečaju.

Br. 224 — B. M.: Marka od 3 din. u promenjenoj boji. Deoba beogradske podružnice na više podružnica. Brojno stanje SFS. Katalog maraka Jugoslovenskih zemalja.

Br. 225 — B. M.: Franko marka od 5 din. u promenjenoj boji. Godišnja skupština SFS. Podružnica SFS u Srem. Mitrovici. — J. Z. Izložba u St. Gradiški.

Br. 226 — B. M.: Osnovan je Savez Filatelista Makedonije. Franko marka od 2 din. u promenjenoj boji. Koverti sa propagandnim tekstom povodom nedelje štednje.

NOVA FILATELIJA — Ljubljana Filatelistički savez Slovenije počeo je 1. januara 1950. godine da izdaje svoj časopis pod imenom »Nova Filatelija«. Ovo je treći stručni časopis kod nas, koji osetno upotpunjuje prazninu u našoj filatelističkoj literaturi, a razvoj filatelije kod nas neminovno zahteva i razvoj filatelističke literature. Jedno drugo uslovljavaju i jedno drugom su dokaz napretka ovog sporta kod nas.

Časopis »Nova Filatelija« izlazi mesečno kao glasilo Filatelistične zveze Slovenije pod uredništvom Pavla Anderliča.

U svom prvom broju donosi: Pogumno naprej — Silvo Pajk: Filatelija v socijalistični državi. — Ferdo Kobal: Prodoren uspeh naših raziskovanj. Dokazano je da je oče poštne znamke Lovrenc Košir. — inž. Franjo Lavrič: Z znamkami ravnaj previdno. — Pavle Anderlič: Osnovni pojmovi filatelije. — Dr. Anton Lavrič: Posebnosti na znamkah rdečega križa 1949. — Zemljevid LR Slovenije. — Organizacijsko poročilo Filatelistične zveze Slovenije. — Nove znamke FLR Jugoslavije 1949 i dr.

Pri zaključku lista došao nam je do ruku i drugi broj »Nove Filatelije« za februar 1950. sa ovim sadržajem: Branko Jerković: Istra — Slovensko Primorje. — Razstava znamk v Tolminu. — Viktor Planinšek: Dr. Francé Prešeren. — Osnutki za Prešernove znamke. — Pavle Anderlič: Osnovni pojmi filatelije. — yr. obletnica Svetovne poštne zveze. — Inž. T. Budau: Ljudska tehnika in filatelija. — M. Zalokar: »Nova Filatelija« v tiskari. — Zanimivosti s področja »VUJA-STO« i dr.

TOVARIŠ — Ljubljana, nedeljni ilustrirani list, u svojoj stalnoj filatelističkoj rubrici u februarskim brojevima donosi:

Br. 5. — Novi provizoriji frankovnih znamk v drugih barvah. Nove znamke v svetu.

Br. 6. — Nove znamke v svetu.

FILATELIJA — Zagreb, glasilo Filatelističkog saveza Hrvatske; izišao je broj 1 za ovu godinu sa ovim sadržajem:

Nova izdanja FNR Jugoslavije. — R. N. Horvat: Izložba Saveza Filatelista Hrvatske. — L. Mašić: Slikarstvo i filatelija. — Cjelina Slobodnog područja Trsta. — Dr. F. Marušić: K napakam č lirske znamke Slov. primorja II. izdanje — Dr. S. Mecger: Izgrađivanje filatelističke terminologije. — Osobine naših maraka i cjelina. — Kako nastaju slučajne pogreške na markama? — Željeznice na markama. — Nove marke. — Tamo amo po filateliji. — Jubilej S. P. S. — Filatelističke izložbe i priredbe. — Bibliografija i dr.

БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ ПО ПОДРУЖНИЦАМА

1. III. 1950.

	Редовни:	Омлад.:	Свега:
Апатин	41	2	43
Београд	848	374	1222
Ван подружница	160	24	184
Бечеј	20	6	26
Бор	19	8	27
Ваљево	60	45	105
Вршац	69	29	98
Зајечар	21	8	29
Земун	48	74	122
Зрењанин	70	4	74
Кикинда	53	26	79
Кула	20	18	38
Лесковац	31	15	46
Ниш	37	2	39
Нови Кнежевац	20	2	22
Нови Сад	190	40	230
Опаци	22	—	22
Панчево	57	8	65
Пивнице	14	14	28
Пожаревац	23	15	38
Сента	22	5	27
Сомбор	62	23	85
Срем. Митровица	29	19	48
Суботица	177	28	205
Топчидер	31	5	34
Црвенка	25	3	28
СВЕГА:	2169	795	2964

РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА

ФИЛАТЕЛИСТА ће доносити бесплат-
но адресе свих оних чланова Савеза, који
теже да врше размену марака путем до-
писивања. Ради уштеде у простору, вре-
мену и писању, тражење, као и понуда
марака и др. у замену изражаваће се пре-
ма кључу скраћеница (ниже наведеном),
коме су државе и групе земаља и по-
штанских вредносница, жигова и др. озна-
чене бројевима. Кључ скраћеница је уста-

љен, тако да ће увек исти број означавати
увек исту државу и др., а излазиће ре-
довно у сваком броју ФИЛАТЕЛИСТЕ са
адресама мењача. Адреса ће се донети
само једанпут, а поновиће се само у слу-
чају промене било саме адресе, било под-
ручја размене. Партнери ће сами путем
писама међусобно регулисати, какве ће
марке (нове или поништене) мењати, као
и све остало у вези са том разменом.

КЉУЧ СКРАЋЕНИЦА

А. — ПОНУДА: 1) Југославија; 2) СССР;
3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Алба-
нија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађар-
ска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Ита-
лија; 12) Сан Марино; 13) Француска;
14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург;
17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска;
20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска;
23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија;
26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска;
29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Ен-
глеске колоније; 33) Француске колоније;
34) Италијанске колоније; 35) Холандске
колоније; 36) Португалске колоније; 37)
Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна
Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Це-
лине; 42) Таксене марке; 43) Жигови; 44)
Авионске марке; 45) Вињете; 46) Специ-
јалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтен-
штајн.

Б — ТРАЖЊА: 1) Југославија; 2) СССР;
3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Алба-
нија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађар-
ска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Ита-
лија; 12) Сан Марино; 13) Француска;
14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург;
17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска;
20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска;
23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија;
26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска;
29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Ен-
глеске колоније; 33) Француске колоније;
34) Италијанске колоније; 35) Холандске
колоније; 36) Португалске колоније;
37) Сједињене Америчке Државе; 38) Ју-
жна Америка; 39) Азија; 40) Турска;

41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жи-
гови; 44) Авионске марке; 45) Вињете;
46) Специјалитети; 47) Швајцарска;
48) Лихтенштајн.

В. — КАТАЛОШКА БАЗА: 1) Ивер; 2)
Цумштајн; 3) Скот; 4) Гибонс; 5) Михел;
6) Домаћи каталози.

АДРЕСА МЕЊАЧА:

12) МИРОСЛАВ БОГОСАВЉЕВ. Ки-
кинда, Његошева ул. бр. 37:

А — 1

Б — 27

В — 1.

13) КАРЛО БРКЉАЧИЋ. Загреб, Ви-
ноградска 78/1:

А — 41

Б — 41

14) РУДОЛФ АДАМИК. Загреб, Бу-
цоњићева 35/II:

А — 41

Б — 41

15) ЗВОНИМИР КРЕЛИУС. Загреб,
Прилаз Југосл. Армије 62, приземље:

А — 41

Б — 41

16) ПЕТАР ЉУБИЋ. Сплит, Филат.
клуб „Јадран“, Кавана „BELLE-VUE“:

А — 41

Б — 41

17) МИРКО ВЕРНЕР. Нови Сад, По-
штанска ул. 9/III:

А — 1/46 (Југославија-специјалитети)

Б — 1/46 (Југославија-специјалитети)